

Η ΨΥΧΟΠΑΙΔΑ ΜΑΣ Η ΧΪΩΝΑ

Απὸ τὸ χωριὸ μᾶς στείλανε μιὰ ψυχοπαίδα ὅσπτι. Εἶχαμε ἀνάγκη κιόλα· ἡ μάννα εἶχε βαρεθῆ τῆς ξένες δούλες, τῆς σπιτογυρίστρες. Ὅλες μὲ τὰ κακὰ τοὺς φυσικά, κρυφὰ καὶ φανερά τοὺς κ' οἱ περισσότερες κλειψούδες, καὶ φαγοῦδες, καὶ γλωσσοῦδες, θὲ μου φύλα!

Ἡ μάννα εἶχε ἀποκάμει πιά. Τὴν τελευταία τὴν εἶχε διώξει μὲ τὸ ξύλο· τὴν ἐκίασε νὰ δέρνη τὸ μωρὸ μᾶς φαντάσου, πλάσμα ἐνοῦ χρονοῦ, νὰ τὸ χτυπᾷ στὰ μάγουλα! Ἦθε καὶ στὸ κορμάκι του κἀτι μελανὰ σημάδια ἡ μάννα ἀπὸ τσιμπιές! Ὁξω τὸ λοιπὸν, κοκνούρα!

Γιὰ μέρες μείναμε χωρὶς δούλα. Κ' εἶχε πάρει ἡ μάννα ἀπάνου τῆς ὅλο τὸ ὅσπτι· μάννα μὲ τρία παιδιὰ, τὸνα νὰ κρέμεται στὰ στήθια τῆς, τὸ δεύτερο νὰ τριγυρίζῃ στὰ φουστάνια τῆς· ἐγὼ μονάχα ἀξίζα κἀτι μὲ τὰ ὀκτὼ χρονάκια μου, κ' ἔδινα χέρι ὅσο μπορούσα. Τόκανα γιὰ ν' ἀκούω τῆς μάννας τὰ παινέματα, καὶ γιὰ νὰ τρώω τῆς θειά Ταροίτσα τὰ γλυκά. Γιὰ παραγγελιὲς δὲξω ἀπὸ τὸ ὅσπτι ἡμουνα πρόθυμος· φτάνει νάτανε νὰ τρέξω, καὶ βρισκόμουνα στὸ πόδι. Ἐνα μονάχα δὲν ὑπόφερα νὰ κουνάω τὸ μωρὸ. Αὐτὸ πιά τ' ἄφινε στὴ θειά Ταροίτσα, ὅσο ἡ θειά Ταροίτσα ἦτανε ὅσπτι. Ἄμα ἔλειπε, κ' ἦτανε πιασμένη ἡ μάννα σὲ δουλειά, τ' ἄφινε τὸ μωρὸ νὰ κλαίῃ.

— Κούνα τὸ μωρὸ, παιδί μου, πάει νὰ σκάσῃ! φώναζε ἡ μάννα.

— Τὴν κουνήτρα δὲ σὰς κάνω γώ... ἄς τὸ κουνῆσῃ ἡ θειά Ταροίτσα!

— Δὲν εἶν' ἐδῶ ἡ θειά Ταροίτσα!

— Ἄμα ῥθῆ, ἄς τὸ κουνήσῃ!

Ἄν μ' ἀναγκαζάνε καμμιά φορὰ, ἀποφάσιζα νὰ τὸ κουνήσω· κ' ἔδινα τέτοιο κούνημα στὴ μικρὴ μᾶς τὴ δρακούλα, ποθίκανα καὶ τὸ ὅσπτι ἀντάμα τῆς νὰ κουνηθῇ.

— Γιὰ τὸ θεό, θὰ μοῦ γερμίσης τὸ παιδί!

ἔλεγε ἡ μάννα... Ἄχ, πότε θὰ μοῦ στείλουν ἐκεῖνο τὸ κοριττοῦ βαρέθηκε πιά ἡ ψυχὴ μου... Κούνα τὸ μωρὸ, παιδί μου.

— Δὲν τὸ κουνάω, τί κάνω;

— Μὰ ὄχι τόσο δυνατά, παιδί μου.

— Τότε δὲν κουνάω οὔτε μωρὸ, οὔτε τίποτα!

Τέλος, μᾶς ἤρθε ἡ ἀκριβὴ μᾶς ἡ παραγγελιά, τοῦ χωριοῦ μᾶς τὸ σταλσιδί. Ἐνῶ ἡ μάννα ἔπαιρνε τὸ γράμμα ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ταχυδρόμου (πατριώτης μᾶς κ' αὐτός, τοῦ χωριοῦ μᾶς ταχυδρόμος, ὄχι ἐπίσημος), κ' ἐνῶ διάβαζε τὸ γράμμα μὲ μιὰ προσοχὴ παρατεντωμένη, γιὰ ἦτανε κιόλα κακόγραφο — μὰ τί τὰ θέλεις, γράμμα ἀπ' τὸ χωριὸ τὸ πατρογονικό, πάντα εἶναι καλοδεχούμενο, γιὰ φέρνει τὴ μυρονδιά τοῦ τόπου σου μαζὶ μὲ τοὺς χαιρετισμοὺς ἀπὸ κουμπάρους καὶ κουμπάρες. Οἱ ἄλλοι ἐμεῖς κάναμε κύκλο γύρω στὴ μικρὴ τὴ νιόφερτη, καὶ τὴν κυτάζαμε σὸν πλάσμα ριγμένο ἀπ' ἄλλον κόσμο, καθὼς ἦτανε ντυμένη μὲ τὰ παρδαλά τῆς, κ' εἶχε τὰ μικρὰ τῆς τὰ κοτσίδια μισοξεπλεγμένα, σγατζαρά ἀπὸ τὰ λιοπύρια τοῦ χωριοῦ κ' ἀπὸ τὰ ξεραβόρια — καὶ φοροῦσε κἀτι σκληροπάπουτσα καὶ κἀτι τράγινα περπόδια στὰ λιγνά τῆς καλαπόδια, καλοκαιρὶ καιρό! Χάσκαμε μπροστά τῆς ἐγὼ καὶ τ' ἀδερφάκι μου τὸ πιὸ μικρό· κ' ἡ θειά Ταροίτσα τὴν ἔταζε τὴ νιόφερτη ἀπὸ τὴν κορφὴ ὡς τὰ νύχια, καὶ τὴν κουνούσε, καὶ τὴ στρηφογύριζε σὰ νάτανε κανένα ζῷ νὰ τ' ἀγοράσῃ. Τέλος ἡ θειά Ταροίτσα στράβωσε τὴ μούρη τῆς· δὲν τῆς εἶχε ἀρέσει ἡ νιόφερτη! Αὐτείνῃς ὁμως, τῆς πατριωτοπούλας μᾶς, ἀλύγιστο τὸ μάτι τῆς! Μᾶς κύταζε μὲ τὴ σειρά μᾶς ἕναν ἕνα, κ' ὅλους ἀντάμα ὕστερα, καὶ μᾶς χαμογελοῦσε κιόλα, σὰ νὰ μᾶς γνώριζε πολὺν καιρό. Βλέπεις, πατριωτοπούλα μᾶς, καὶ κουνιπαροπούλα κιόλα... Ἐμένα μ' ἄρεσε τὸ θάρρος τῆς αὐτό· μὲ τὰ μάτια, γλήγορα εἶχαμε γίνει

φίλοι. Τ' αδερφάκι μου, πάντα του χοντροκέφαλο, την έβλεπε βαρύ, κ' έκανε τον ψευτοσοβαρό, σά να κοροϊόταν απ' αυτό ή απόφραση. Αυτό το παιδί τόγχε χαλάσει ή μάμμα με τὰ χάρδια της. Τέλος ήρθε και της δρακούλας ή σειρά. άπλωσε τὰ δυο χεράκια και την άρπαξε τή νιόφερτη από τὸ κοιτίδι. Τὸ κίνημά της δλοι τὸ κήραμε γιά φιλικὸ σημάδι. Τήν πήγε ή μάμμα τότε πιὸ κοντὰ τή δρακούλα στὸ κορίτσι, κι' άπλώνει αὐτὴ τὰ χέρια της και τεντώνει τὸ μωρὸ τὰ δικὰ του, και ὡς πού νὰ τὸ καταλάβουμε βρέθηκε στὴν ἀγκαλιά της.

— Καλὰ σημάδια! εἶπε ή μάμμα ή δρακούλα τὴν παίρνει σὲ καλὸ μάτι... θάναι καλὸ κορίτσι πὼς σὲ λένε;

— Χιόνα! εἶπ' ἐκείνη με μιὰ παράτορη φωνή, σά ν' ἀποκρινόταν ἀπὸ καμμιὰ ψηλὴ ραχούλα.

— Σὲ λένε Χιόνα; εἶπε ή μάμμα γιά νὰ τῆς δώση θάρρος μπράβο! Τότε θάσαι καλὸ κορίτσι... φέρε δῶ τώρα τὸ παιδί, και ζώσου τὴν ποδιά κ' ἔλα νὰ πάσης δουλειά. Κύτα, νὰ σὲ δῶ, καίμένη μου!

**

Ὡς πού νὰ τῆς βγάλουμε τὰ παρδαλά της, και τὴν κάνουμε νὰ φορέση τ' ἄλλα, πού τῆς τάρφειαζε ή ἴδια ή μάμμα, κι' ὡς πού νὰ ρίξη πέρα τὰ χοντρά παπούτσια και τὰ τραγοσουράπα κι' ὡς πού νὰ τῆς λύση ή θειά Ταροίτσα τὰ κοιτίδια της, ποῦταν σάν ποτικονοῦρες, και νὰ τῆς τὰ πλέξη σ' ἕνα τέλος ὡς πού νὰ τὴ μερέψουμε και νὰ τὴν ἀνθρωπένουμε τὴ Χιόνα, και νὰ τῆς γυρίσουμε τὸ χωριάτικο κεφάλι, τραβήξαμε πολλὰ κ' ή μάμμα κι' ὄλοι μας. Βοηθοῦσα κ' ἐγὼ τάχα, και τὴν πείραξα.

— Ἀφ' σε με, μωρ' σὺ! μοῦίλεγε ἄμα θύμωνε. Κ' ἐγὼ, γιά νὰ τὴν ἐρεθίζω πειότερο, τῆς τὸ κἀνα παρατσούκλι τὸ «μωρ' σὺ» και τῆς τὸ κόλλησα.

— Πὼς τὸ φορεῖς ἔτσι τὸ φουστάνι σου, μωρὴ Μωρσὺ; τῆς ἔλεγε λύθηκε τὸ κοιτίδι σου, Μωρσὺ...

— Ἀφ' σε με... θὰ σὲ εἰποῦ κ' ἐγὼ...

— Λέγε με, τί θὰ με πῆς;

— Δὲν τὸ λέου...

Τὴν κνηγοῦσα, τὴ βασάνιζα νὰ τὸ πῆ αὐτὸ πού με φοβέριζε, μὰ πού! Ἐρραβε τὸ στόμα τῆς: ὁ θυμὸς της σταματοῦσε στὸ «μωρ' σὺ».

Στὰ λόγια της πολὺ κόνωμα ή Χιόνα, πονηρῶ ἂν τύχαινε νὰ τὴν παραπεισώσω, τὸρριγγε γιά ὄρες στὸ βουβὸ και στὸ κουφὸ. Κάποτε ξεσποῦσε.

— Κυρά, με παλαίβει ὁ Φορῖος!

— Εὐφορῖων, ἄφησε τὴ Χιόνα!

— Μὲ λέει «Φορῖο!»

— Καλὰ σοῦ κἀνα, σά με παλαίβεις!

— Νὰ μὴ με ξαναπῆς «Φορῖο», θὰ σὲ πῶ Μωρσὺ!

— Νὰ μὴ με λὲς κ' ἐσὺ!

Ἦταν ή ἀδυναμία της, νὰ μὴ μπορῆ νὰ προσφέρῃ τ' ὄνομά μου. Τὸ ἴδιο και στὸ μικρότερο αδερφάκι μου. «Τιμολέος» και καλὰ, ή Χιόνα σὲ λίγον καιρὸ τὸκαμε «Λέος», ὕστερα «Λιοντῆς, Λιονάκης». Τὸ παραδεχτήκαμε κ' ἐμεῖς! Και τὸ «μωρ' σὺ» της δὲν τ' ἄφησε ὄσο ζοῦσε ἀφοῦ και τὴ θειά Ταροίτσα ἔτσι τὴ φώναζε μιὰ μέρα θυμωμένη, και τὴν ἔκαμε ν' ἀφρίση απ' τὸ θυμὸ της.

Στ' ἄλλα ἤμαστε φίλοι ἤμουνα γὼ κἀνα δυὸ χρόνια πιὸ μικρός, και μοῦ πήρε τὸν ἀέρα γλήγορα, και μοῦ φρονότανε σά νάμουνα μωρὸ. Πολλὲς φορές με σήκωνε στὰ χέρια της και φρόντιζε γιά μένα σά νάμουνα αδερφάκι της. Μὲ συγύριζε, με τάιζε, με κοιμίεζε σάν ἄλλη μάμμα μου, μαννίτσα μου καλύτερα. Ἄφησε πιά τὴν ἀγάπη της στὸ μπουφο τὸ Λιονάκη και στὴ δράκα μας.

Τὴν κυρά της τὴν κῆταξε στὰ μάτια: ὄτι πῆ κι' ὄτι προστάξῃ! Κομμάτια γινότανε στὸ θέλημά της νόμος ή κάθε της παραγγελιά. Κ' ή προκοπὴ της; Τὸ κάθε τι, πούχε νὰ κάμη με τὸ σπῆτι, ἀπόξω τῆξερε τὸ μάντευε πριν τῆς τὸ ποῦνε. Σ' ἔξι μῆνες γίνηκε μιὰ σπάνια νοικοκυρούλα, τοῦ σπιτιοῦ καμάρι. Ἄμμη τὸ φέροισμό της; Και τὸ ντύσιμο, και τοῦ κορμιοῦ της τὸ στολίδι; Πού νὰ τὴ φανταστῆς πὼς ἦταν ή χωριατοπούλα ή χοντροκομμένη ἔδῶ και κάμποσον καιρὸ; Ἦταν ἄλλη Χιόνα, ἀλλοιώτικη! Κ' εἶχε σάξει και λιγνέψει κείνο τ' ἄχαρο κορμί της κ' εἶχε γίνει ή ὄψη της σπινῆ, ξευγενισμένη κ' εἶχε γίνει ή μέση της λισβῆ και λιγισμένη. Κ' ή κοιτίδα της ή μαθημένη εἶχε χοντρύνει σά δεντρογαλιά, και γυάλιζε χωρὶς φκειασίδι.

Τέτοια ἦταν ή Χιόνα ή ψυχοπαίδα μας.

**

Βαφτίσαμε τὴ δρακούλα. Ἦ θειά Ταροίτσα εἶχε ζητήσῃ νὰ γίνῃ αὐτὴ νουνά της. Δὲν τῆς εἶχαν ἄρεσει τὰ παρῆνα τὰ ὀνόματα, πούχανε δώσει σ' ἑῷας τ' ἄλλα παιδιά. Και τὴν εἶπε πὼς; Τὴν εἶπε Θωμαή, σά νὰ τὴν εἶχε καλόγρια νὰ τὴν κάμη. Ἀλήθεια ὅμως, ἦτανε και τῆς γιαιάς της τ' ὄνομα, ποῦτανε και τῆς δικῆς μας τῆς γιαιαδῆς ή μάμμα. Αὐτὸ ὅμως τ' ὄνομα ἄρεσε πολὺ στὴ Χιόνα και τὸ πήρε αὐτὴ με τὴ γλωσσίτσα της και τὸκαμε Μαίτσα. Τί νὰ κάμουμε, τὸ συνήθισαμε κ' ἐμεῖς. Μὰ δὲν τὸ παραδέχτηκε ή θειά Ταροίτσα!

Κ' ή Μαίτσα πιά ἦταν ή χαρὰ κ' ή ἔγνοια κ' ή παραφορὰ τῆς Χιόνας, τώρα μάλιστα πού τ' ὄνομά της ἦτανε γνωστὸ της ἀπὸ τὸ χωριό, και λέγαν ἔτσι μιὰ μικρὴ της ξαδερφούλα. Ἀί, και τί παιγνίδι, και τί χάρδι, και τραγοῦδι ξεμερτικὸ και νανούρισμα χωριάτικὸ και τί φίλι! Δὲν τὴν ἄφινε απ' τὴν ἀγκαλιά της τὴ μικρούλα, και τὴ λίγωνε με τὰ φιλιὰ φιλιὰ στὰ μάγουλα πυκνά, ἀνεχόρταγα. Τὰ παιδιά θυμόναμε, τὴν ἀποπαίρναμε τὴ Χιόνα. Ἦ μάμμα τότε μᾶς ἀποπαίρνε κι' αὐτὴ.

— Ἀφήστε! ἔλεγε. Δὲ φχαριστᾶτε τὸ θεὸ, πού βρήκαμε ἀνθρωπο νὰ προσέχη τὸ μωρὸ μας. Τέτοια λάτρα, οὔτε κι' αδερφάκι της! Συμπαθημένα τὰ φιλιὰ κι' ὄλες οἱ ἄλλες οἱ παραξενιές της.

Και τί ἦταν οἱ παραξενιές αὐτές; Ἦ Χιόνα στὸ φαί της ἰδιότροπη ὄσο ἔπαιρνε κρέας δὲν ἄγγιζε στὸ στόμα της, τὸ αχαινότανε σάν τὸν ὄχρὸ της. Βρὲ καλή μου, βρὲ κακή μου... ἔτρωγε ξερὸ ψωμί τὸ πολὺ, παραμέριζε τὸ κρέας, κ' ἔτρωγε τὸ χορταριό. Κάποτε ἀποφασίσαμε νὰ μείνουμε στὸ περιβόλι δυὸ τρεῖς μέρες. Γιά νὰ γελᾶση ή μάμμα στὸ τραπέζι, εἶπε πὼς ὄποιος δὲ φᾶῃ σῆμερα ἀπὸ τὸ φαί, κρέας τοῦ φούρνου, δὲν ἔχει περιβόλι. Ἦ Χιόνα, ποῦταν ή λαχτάρα της τὸ περιβόλι, κρέμασε τὰ μούτρα στὸ τραπέζι δὲν κἀθισε μαζί μας, ὄπως τὴν εἶχαμε πάντα μαθημένη. Μὲ τὸ στανιὸ τὴν ἔφερα απ' τὸ μαγερεῖο και τὴν ἔβαλα σιμά μου κ' ἄξαφνα πήρα ἕνα μικρὸ κοψίδι και τῆς τῶχωσα στὸ στόμα. Τότε, τὸ τί γίνηκε! Στὸ τέλος ή Χιόνα ἔπεσε με θέρη απ' τὸ κακὸ της. Πᾶει και τὸ ταξίδι τοῦ περιβολιοῦ! Κι' ἄλλα τέτοια περιστατικὰ ὄσα θὲς. Ντομάτα ὄμη τὴν ἔτρωγε σά μήλο μαγερεμένη, ή φρίκη της! Ἐλιά χαμάδα δὲς της και ψωμί, ή ζωή της. Κολυμπάδα, ὁ τρόμος της. Δὲς της φασόλια λόπια, κ' ή χαρὰ της. Τέτοια, κι' ἄλλα τέτοια. Νὰ τρώῃ τῶνα, τ' ἄλλο νὰ μὴν τρώῃ. Και τί φαί; — πουλιοῦ φαί ἕνα κατὶ τίποτα.

Πὼς ζοῦσε, και κοκκινίζαν ἔκείνα τὰ τριαντάφυλλα στὰ μάγουλά της, κ' ἔλαμπε ή ματιὰ της, κ' ἦτανε λιγερό σάν κλῆμα τὸ κορμί της, κ' ἦταν ὄλη ἕνα τραγοῦδι, γέλιο και παιγνίδισμα. Ναί, μὰ και δουλειὰ και γνώση. Ἀξίζει τὸ λοιπὸν νὰ κάθεσαι νὰ τῆς μετρεῖς γιά ἐλάττωμά της ὄλα αὐτὰ τῆς βρεξῆς της και τῆς στραβοκεφαλιάς της τὰ καμώματα; Δὲν κῆτάεις τ' ἄλλα τὰ καλὰ της—νὰ τὰ λέμε πάλι; Και τὸ πιὸ σπουδαῖο, παστρικά τὰ χέρια της δὲν ἔλειψε ποτὲ απ' τὸ σπῆτι ἕνα βελόνι. Μά, ὄχι, ἀλήθεια, ἔλειψε κατὶ τι...

Μιὰ μέρα, πού εἶχαμε τὴ θειά Ταροίτσα στολισμένη σπῆτι απ' τὸ πρωί δὲ θυμῶμαι, ἦτανε, θαρρῶ, τῆς ἀναδεχτῆς της ή γιορτὴ (ἄφησε δά, πού ή θειά Ταροίτσα πίμενε νὰ τὴ λήθῃ Θωμαή, ἄνοστα). Ἦρθε λοιπὸν ή θειά Ταροίτσα στολισμένη, μυρισμένη και καμαρωμένη, και θὰ γύριζε τὸ βράδυ ὕστερ' ἀπὸ τὸ φαί στὸ σπῆτι της, πού ζοῦσε καταμὸνάχη ἔχασε λοιπὸν ή θειά Ταροίτσα ἕνα φιογκάκι, πού τόγχε καρφωμένο στὸ λαμπὸ ἴσ' ἀπὸ κάτου στὸ ριζάντη κατὰ τὸν παλαιὸν συρμό, και γύριζε και τὸ καμάρωνε κάθε στιγμῆ, στραβοκιντώντας στὸν καθρέφτη. Κ' ἔφυγε ή θειά Ταροίτσα ἀργὰ λιγάκι, ροδινη ἀπὸ τὸ κρασάκι πούχε πιῆ, αὐτὴ ή χλωμὴ και στεγνωμένη, γεροντοκόρη δά ή καρφοκαμένη, κ' ἔφυγε με τὴν πολὺδιπλη τὴ φούστα της, τὴν ἀνοιχτόχρωμη, τσαλακομένη, και με τὴ τζαμφένια της τὴν πόλλα, τὴ μελιτζανιά, κάπως στραβοφορεμένη. Ἄχ, κ' ἔφτασε τὸ πρωί χλωμῆ, ξεγυμνωμένη ή θειά Ταροίτσα, κ' ἴσως ἦταν ἀπὸ τὸ πολὺ φαί και τὸ κρασί, μὰ ἴσως ἦτανε κι' απ' τὸ φιογκάκι πούχασε. Γιατὶ καθὼς ζητούσαμε και δὲν τὸ βροίκαμε στὸ σπῆτι τὸ φιογκάκι, και τῆς εἶπαμε τῆς θειά Ταροίτσας πὼς θὰ τῶχασε στὸ δρόμο, αὐτὴ θύμωνε και πίμενε πὼς ὄχι, αὐτὴ δὲν τῶχασε στὸ δρόμο, κῆταξε αὐτὴ πρωί πρωί στὸ δρόμο και δὲν τῶβρε τὸ φιογκάκι. Και χωρὶς νὰ δώση καιρὸ σ' ἄλλοι νὰ τὸ συλλογιση, ἔκραξε με μιὰ στιφὴ φωνὴ τὴ Χιόνα, πού δούλευε στὸ μαγερεῖο, και δὲν ἄκουγε τὸ σούσουρα.

Μπῆκε ή Χιόνα ἀνάμαλλη και ξαναμμένη, κ' ή θειά Ταροίτσα, ἀφοῦ τὴ μέτρησε με τὴ ματιὰ της τὴν ξαγριεμένη, και τὴν ἄφησε καμπόσο ἐκεῖ μπροστὰ της ἄλλα, ὕστερα τῆς ἔστειλε τ' ἀπότομο τὸ ρῶτήμά της.

— Δὲν εἶδες ἐσὺ, μωρὴ, κανένα φιογκάκι πουθενὰ δῶ μὲς τὸ σπῆτι;

— Ὅχι, εἶπε ή Χιόνα ἀθῶα (μὰ καθὼς κῆταξε τὴ μάμμα μὲς τὰ μάτια, ξαφνισμένη τότε) ἕνα φιογκάκι; εἶπε... τὸ ἤρα ἕνα φιογκάκι... τὸ συμάζεψα! Στεκᾶτε νὰ τὸ φέρω!

Ὡς πού νὰ τῶξῃ κι' ὡς πού νὰ τὸ φέρῃ, εἶχε συρθῆ σιγὰ ἀπὸ πίσω της κ' ή θειά Ταροίτσα. Και σὲ λίγο ἀκούσαμε ξεφωνητὰ στὸ μαγερεῖο, μαλλῶματα και σὲ λίγο φάνηκε ή θειά Ταροίτσα κρατώντας κι' ἀνεμίζοντας στὰ δυὸ τὰ χέρια τὰ καλαματὰ λίγες κορδέλλες και μπαλάματα μεταξωτὰ, ὄλα ἀπὸ παλιὰ φορέματα τῆς μάmmas, ἀχρηστὰ, λίγες τοῦ κεφαλιοῦ διπλοβελόνες, πρᾶμα ἐνοῦ λεφτοῦ, και μαζί μ' αὐτὰ ὄλα—τὸ φιογκάκι, μὰ και κατὶ ἄλλο ἄκομα ἕναν καθρέφτη πρόστυχο, μισῆς πιθαμῆς πρᾶματάκι.

Κι' από πίσω ή Χιόνα κατακόκκινη, σασιτισμένη και σαν αποχαμένη.

— Νά το το φιογκάκι μου! είπε ή θειά Ταροσίτσα είδες εκεί, τόχε φυλάξει... μάτια μου, για σένα τόχα... Νά κυτάξω μη μου λείπη κι' άλλο τίποτα!

Τέλος ή θειά Ταροσίτσα σύχασε με τό εύρεμά της. Όμως ή μάνα σοβαρή, έβλεπε κατάματα τη Χιόνα.

— Έλα πιό κοντά... της είπε της βελόνες τί της θέλεις; Μου πέφτουνε καμμιά φορά στο πάτωμα από τό κεφάλι... μα σένα τί σου χρειάζονται; Στάσου νά δώ... φέρε σιμά τό κεφάλι σου...

— Μπά, μπά, Χριστός! φώναξε ή θειά Ταροσίτσα είδες μισήν χονδριά κοψίδι, άρχισε κιόλα νά κορφώνη τά μαλλιά της... Μάτια μου!

— Έλα πιό κοντά μου, Χιόνα! είπε ή μάνα πάλι τραβηχτήτε σεις... Και τόν καθρέφτη με τί χρήματα τόν πήρες;

— Πενήντα λεφτά... τρεμούλιασε ή Χιόνα. Είχε γίνει τώρα κίτρινη.

— Που τά βρήκες τά λεφτά;

Μουίγκα ή Χιόνα... Άμα τό κλειδώνει τό στόμα της, δέν τ' άνοιγε! Της άσπαξε άξαρνα τά δυό της χέρια ή μάνα μέσ' τή φούχτα και της τά σφιξε, και τράβηξε τό σιδερένιον κλώστη από τη ζώνη νά της τσακίση τά δάχτυλα, μα κρατήθηκε ό θυμός της βαστούσε μια στιγμή μονάχα. Την έσπρωξε πέρα ύστερα, και την έδιωξε μ' αποστραφή από μπροστά της.

Μά τώρα ή θειά Ταροσίτσα σαν τη μανισμένη κλώσσα ρίχτηκε στη Χιόνα ποιός ξέρει, θά την έδερανε, θά της έγδερανε τά μαλακά της μάγουλα, θά της χαλούσε τά στρωμένα της μαλλιά, τά ρούχα τά καλοβαλμένα της, που τά καμάρωνε πρωτόφορα από χτές ή Χιόνα τόσο είχε άγριέψει της θειά Ταροσίτσας τό τομάρι, τό νύχι και τό μάτι της. Ήταν έτοιμη και με πικρόλογα ίσως νά την αποπάση, βέβαια και κλέφτρα νά την πη—τότε τό κακό θάταν άγιάτρευτο. Τό κορίτσι αυτό ήταν άγγιχτο, παθιασμένο σ' ά νούρα. Όμως έγω μ' ένα γοργό μου κίνημα μπήκα μπροστά κι' αντίκοψη τη θειά Ταροσίτσα.

— Δέ θέλω νά τη χτυπήση κανείς! είπα άγρια.

— Κ' έγω δέ θέλω! είπ' ό Λιονάκης δέ μπορούσε νά μην πη κι' αυτός τό λογάκι του.

— Πήγαινε στό μαγαρείο! είπε στη Χιόνα ή μάνα και νά μου μαρτυρήσης ύστερα που βρήκες τά λεφτά και πήρες τόν καθρέφτη.

Έφυγε ζεματισμένη ή Χιόνα. Πήγα γώ με τρόπο από κοντά της, χωρίς νά με καταλάβη ή μάνα. Πήγα και τη βοήκα σ' ένα σπαραγγμό κακό τά δάκρυα της την πνίγανε, την είχε

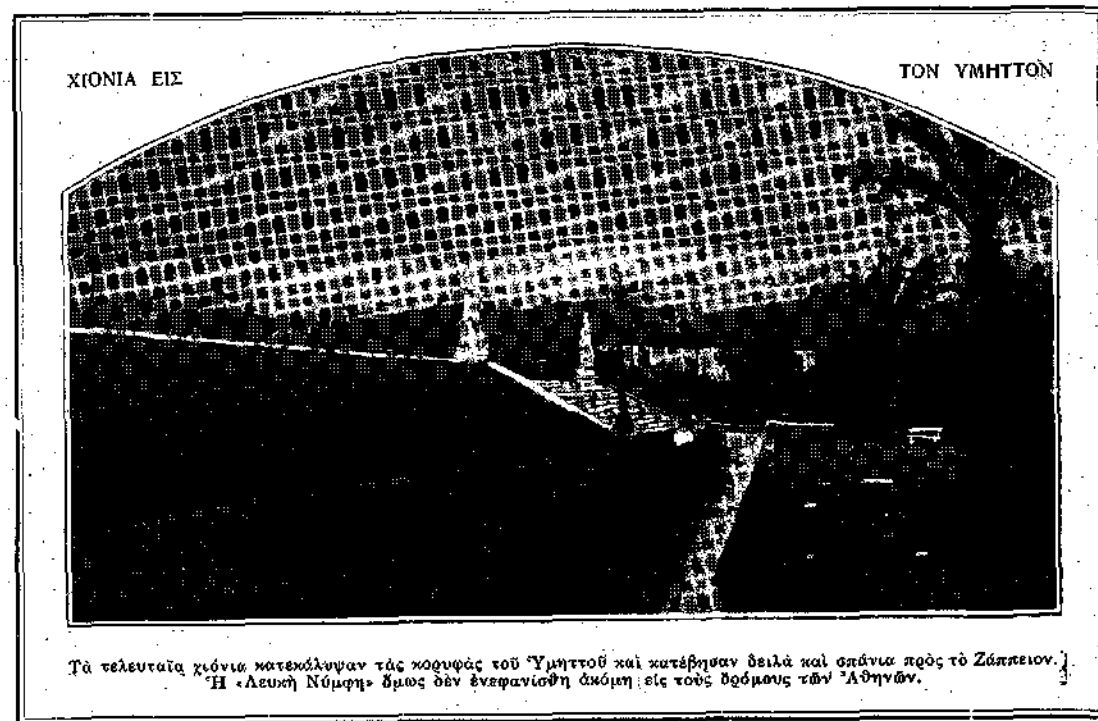
πιάσει κόμπος στό λαιμό. Θέρμη άκολούθησε, κι' άνησυχήσαμε άπ' όλους πιό πολύ φοβήθηκε ή μάνα μην πάθη τίποτα τό στρίγκλικο τό πλάσμα, κ' έχη νά λήη τό χωριό κ' έχουνε νά καταριώνται κ' οι δικόι του. Γι' αυτό, άφου γίνηκε καλά, δέν τόλμησε πιά ούτε νά την ξαναρωτήση ή μάνα που τά βρήκε κείνα τά λεφτά.

Όμως έγω δέ σύχασα καθόλου. Την έπιασα με τό καλό, άπόξω άπόξω, την πονηρή τη Χιόνα, και τέλος τί ανακάλεσα άπ' τό σουφρωμένο της τό στόμα; Πώς μια πατριώτισσα, ή Θανάσω ή Κατσιόκαινα, συνυφάδα της Άρέτως της κουμπάρας μας, πούχε ρθή από τό χωριό με τ' άρρωστο παιδί της, κ' είχε νά ψωνίση κιόλα για την κόρη της προικιά, και τά λοιπά, και τρέχα γύρευε, λοιπόν ή κυρά Θανάσω, άμα ήρθε σπιτί νά μās χαιρετήση, έδωσε κρυφά στη Χιόνα από τη μάνα της πενήντα λεφτά. Κ' έτσι ή Χιόνα πήρε τόν καθρέφτη και ντράπηκε νά μās τό πη όχι μονάχα γιατί τό ψάκιο της ήταν ό καθρέφτης, μα και γιατί τόχε παραγγείλει αυτά τά λεφτά της μάνας της νά της τά στείλη. Και τό γράμμα τόχε γράψει μια άλλη δουλίτσα από τη γειτονιά, και τά λοιπά, και τρέχα γύρευε. Τότε γώ κίνησα και πήγα και τη βοήκα την Κατσιόκαινα την πατριώτισσα, και την έβαλα νά μου τά ξιστορήση όλα. Είχε πη την αλήθεια ή Χιόνα. Γύρισα σπιτί μ' ένα θυμό, μ' ένα θυμό! Και της τά λάλησα της θειά Ταροσίτσας, ακόμα και της μάνας όπως έπρεπε.

Έτσι βγήκε ή Χιόνα καθαρή από κάθε κατηγορία. Και βγήκε άνθός, άδέρας σ' όλη αυτή τη δοκιμή. Και πήρε πάλι τόπο στην ύπόληψη και την αγάπη μας.

**

Ή Μαίτσα δέν έκανε άλλο παρά νά παχαίνη κ' ή Χιόνα είχε την άδεια νά προσέχη σ' όλα τη μικρή κ' ή μάνα πιό καμάρωνε. Όμως έπαιρνε κ' ή μάνα συχνά σ' ά χέρια τη μικρή, κι' άφινε σ' της Χιόνας την άξίότη πότε τη μια δουλειά, πότε την άλλη. Ναι, μα που νά την καταφέρη ή μάνα κείνη τη μικρή, την πονηρή Μαίτσα, νά παραδοθή στην άγκαλιά της. Γύρευε τη Χιόνα πάντα σ' τά φορέξια, νεύρα της, γεροντικές παραξενιές, χρείες και θυμούς της, τό ζουδάκι ή Χιόνα νά τη ντύση, νά τη γδύση, νά την πλύνη και νά την τατήση, αυτή νά την ξυτηήση και νά την αποκοιμίση, αυτή τά κλάματά της νά λαρώση, και τά δάκρυα της και κάθε τι νά της σφουγγίση. Κι' άμα στρίγκλιζε μέσ' τό θυμό της και δέν είχε λαρωμό, ή Χιόνα νά την ξεστριγκλίση, δίνοντας

Τά τελευταία χιόνια κατεκόλλωναν τάς κορυφάς του Ύμηττου και κατέβησαν δειλά και σπάνια πρὸς τὸ Ζάππειον.
Ἡ «Λευκή Νύμφη» δὲν δέν ἐνεφανίσθη ἀκόμη εἰς τοὺς θεόμους τῶν Ἀθηνῶν.

τά μάγουλα και τά μαλλιά της σ' της στρίγκλιτσας τό θυμό.

Μά δέ μπορούσε αυτό μέρες και νύχτες νά βαστάη γιατί τύχαινε νάχη πολλή δουλειά ή Χιόνα, και νά μην προφταίνη. Και νά, ένα βράδυ, ξημερώνοντας γιορτή, πνιγμένη καθώς ήτανε στη σκοτούρα του σπιτιού κ' αυτή κ' ή μάνα, έκλαιγε τό παιδί και ζητούσε τη Χιόνα νά τό βάλη στό κρεβάτι. Τέλος ή μάνα, άφου τ' άφησε νά κουραστή σ' ά κλάματα και με της Χιόνας τ' όνομα ν' αποκοιμηθή, τό σήκωσε, τό έγέδυσε, τούβγαλε τό φυλαχτάρι άπ' τό λαιμό του και τό πλάγιασε, ένω τό στήθια του σιγαστατέναζε και μέσ' τό κοίμισμά του ακόμα. Ήρθε ή Χιόνα ύστερα άνασκουμπωμένη, κατακουρασμένη, κάθισε κοντά του, τό νανούρισε γλυκά—μα κ' ή ίδια κουτουλούσε από την κόυραση.

Τη νύχτα τό παιδί είχε θέρμη ή Χιόνα ροχαλίξε βαθιά, μα ή μάνα τό κατάλαβε. Άνήσχη, σηκώθηκε πρωί, τ' όβρε καλύτερα τ' όλουσε, τόντυσε, τούδωσε κάποιο φάρμακο, τό ξαναπλάγιασε, κ' άρχισε μαζί του νά παιζογελάη. Ύστερα θυμηθήκε πώς δέν τούχε βάσει τό φυλαχτάρι στό λαιμό του. Ήταν αυτό λογής λογώνε πραγματάκια κρεμασμένα άπ' της Μαίτσας τό λαιμό, που αυτή μάλιστα δέν τά

πολυαγαπούσε: σκόρδο μονόλουβο, ύψωμα λειτουργιάς, γκαίνιασμα κλησιάς, τρίχες άρκουδάς, μουσκολίβανο, όλα ραμμένα σ' ένα σακκουλάκι ύστερα σταυρός από λιόκρνο, κ' ένα χρυσό Κωσταντινάτο. Αυτά όλα, κ' ίσως ακόμα κι' άλλα τόχε συνάξη, δέση, ράψη και κρεμάση ή θειά Ταροίτσα στό παιδί για γκόλφι φυλαχτό του από βάσκαμμα και κάθε άλλο κακό. Τέλος έν' άρμάθιασμα από πράματ' άγια κι' από ξορκολόγια. Τόσο ένα βάρος πλήγωνα της μικρούλας τό λαιμό στον ύπνο της, και τ' όβγαζε ή μάνα κάθε βράδυ και τό φύλαγε από κάτω στό προσκεφαλάκι της: ύστερα σταύρωνε τό παιδί, τό φιλούσε και τ' άφινε νά κοιμηθή. Όμως αυτό τό βράδυ από τη βιά της είχε αποδέση του παιδιού τό φυλαχτό στό κάθισμα, κοντά στην κούνια.

Πήρε λοιπόν τό φυλαχτό ή μάνα και τό πέρασε στό λαιμό του. Τότε μονάχα είδε πώς έλειπε τό Κωσταντινάτο άπ' τό γαϊτάν' τ' αναζήτησε, μα δέν τό βρήκε. Σκουντήσε σιγά τη Χιόνα και τη ρώτησε. Τινάχτηκε αυτή άπ' τόν ύπνο της άπότομα, σαν τρομασμένη. Μάσησε λόγια άνάκατα.

— Τ' είναι... άχ, Παναγίτσα μ'! Τ' είναι, μωρ' σύ... τί γυρεύεις, άφ' σε με νά κοιμηθώ... Τό φυλαχτό... κυρά-δέν ξέρω!

Την άφησε ή μάνα και ξανάπεσε στό στρώμα

της. Την έβλεπε κεί πούτανε κοιτάμενη. Τέλος ή Χιόνα σείστηκε πάλι, ξύστηκε, έτρεψε τὰ μάτια, κι' άφου άνακαθισμένη γύρισε και μäs κίταξε όλους, μ' ένα θάμπωμα βαθύ, σηκώθηκε βιαστικά και βγήκε.

Σ' αυτά όλα ανάμεσα είχε ρθή κ' ή θειά Ταροίτσα και τὰ λέγανε με τή μάννα. Η Χιόνα είχε ξαναμπή ήσυχια και συγκύριζε. Τότε ο μικρός Λιονάκης, τὸ βοϊδάκι μας, πάει άξαφνα και την άρπάξει τή Χιόνα άπ' τὸ φουστάνι. Ηθελε νά δείξει κι' αὐτὸς τὸ ζήλο του με τὸ κοντὸ μυαλό του· είχε άκούση κάποιες μιλιές τῆς θειά Ταροίτσας με τή μάννα, και θέλησε ν' άνακατευτῆ κ' ή άφεντεία του στοὺς μεγάλους. Κουτόμυαλο παιδί.

— Μωρή, τῆς λέει τὸ βοϊδάκι, τί τῶκαμες τὸ Κωσταντινάτο;

Η Χιόνα τινάχτηκε σὰ νὰ τῆ δάγκασε σκορπίος. Άν μπορούσε θὰ τὸν έδερε τὸ Λιονάκι. Τὸν κίταξε άγρια και δὲ μίλησε — τί νὰ πῆ σ' ένα βοϊδάκι; Τότε σου τὸν άρπάξει ή μάννα τὸν καλό σου, πού τούχε πῆ κίολα ποτὲ νὰ μὴ λέη τὰ «μωρή», και τού κόβει καμπόσες παντοφλιές εκεί πού τούπρεπε, και τὸν τινάξει δῶ από τὴν πόρτα. Έκλαψε μ' εκείνη τῆ φωνάρα του καμπόσο· ύστερα τὸν άκούσαμε νὰ γελᾷ, ὁ χάχας.

Η Χιόνα, άμίλητη, τῆ δουλειά της. Τὴν άκολουθοῦσε ή θειά Ταροίτσα με τὴν κρούα ματιά της, πούχε τῆ μπιρμπιλῆ και τῆ θαμπῆ τῆ λάμψη σάν από φειδιού τομάρι. Μὰ ή θειά Ταροίτσα σάπαινε, πειραγμένη άπ' τὴν άλλη φορὰ πού δὲν τὴν άφησε ή μάννα ν' άνακατευτῆ. Κ' ή μάννα ήσυχια τάχα και σ' έμäs μιλώντας τάχα, μὰ ή άλήθεια γιὰ νὰ τὴν άκούη ή Χιόνα, έλεγε:

— Τί γίνηκε τὸ νόμομα, παράξενο μου φαίνεται. Νὰ κοβόταν τὸ γαϊτάνι... πάλι νὰ βγήκε άπ' τὸ χαλκᾶ μονάχο του, και νάπεσε, κάπου θὰ βρισκόταν. Έψαξα, έκαμα άνου κάτου τὸ δωμάτιο, κίταξα μέσ' τὴν κούνια, στῆς χαραμάδες, στὸ ύπόγειο, τίναξα τὰ ρούχα—τίποτα! Κεῖνο πού με πονεῖ, εἶναι πούχασε τὸ παιδί τὸ φυλαχτό του τῶχα τ' άγιο Κωσταντινάτο από τῆ μάννα μου και τὸ φοροῦσαν όλα τὰ παιδιὰ μου ὡσο ήτανε μικρά. Άς βάλῃ ή Παναγιά τὸ χέρι της νὰ γίνῃ καλά ή μικρούλα... ἄς τῆ φυλάῃ ὁ σταυρός πούχει άκόμα στὸ λαμπό της... μὰ πᾶω νὰ χάσω τὸ μυαλό μου! Ξένος άνθρωπος δὲ ματῆκε σπῆτι, τὰ παιδιὰ κοιμῶνταν... τότε ἐγὼ τὸ πῆρα; Η θειά Ταροίτσα τῶρα δὰ εἶναι πούρθε... Τέλος, αναλήφτηκε;

Κίταξε κατά μäs, μὰ ὁ τόνος τῆς φωνῆς της έλεγε «γιὰ σένα».

— Θὰ βρεθῆ! εἶπε σιληρὰ ή θειά Ταροίτσα, ἐνῶ ή ματιά της έδεχνε τῆ Χιόνα, πούφευγε άνωμμένη και βροντοῦσε πίσω της τὴν πόρτα.

— Κυτᾶτε καλά, εἶπε ή μάννα, σεις οἱ άλλοι μὴν άνακατευτῆτε; άφήστε τῆ σ' έμένα τῆ δουλειά...

— Και νὰ μ' άνακατέψῃς, κυρά μου, δὲν άνακατεύομαι! εἶπε ή θειά Ταροίτσα, ξειδομύτα, πειραγμένη, κ' έφυγε.

— Άκου σύ, παιδί μου! εἶπε ή μάννα· σὲ ξέρω έσένα, εἶσαι πονηρός και κάτι θὰ θελήσῃς νὰ σκαρώσῃς... κίταξε καλά! Και στὰ χέρια της έκεινῆς νὰ δῆς τὸ νόμομα, θὰ κάμῃς πᾶς δὲν τῶδες, και θάρθῃς νὰ μου τὸ πῆς. Τοῦ κεφαλιού σου δὲ θὰ κάμῃς τίποτα, άκουσε; Αὐτὸ τὸ κορίτσι εἶναι λίγο σαλό, άρρωστο από πρὶν νὰ γεννηθῆ, και μπορεῖ στὰ χέρια μας νὰ κακοπάθῃ. Άφῃσε πούχει τῆ λάτρα τοῦ παιδιού μας, κ' έχει γιὰ μäs όλους μιὰ ζεστῆ καρδιά, έτοιμη θυσία νὰ γίνῃ στὴν άγάπη μας. Δὲν ξέρουμε άκόμα κ' αν αὐτῆ τὸ πῆρε... μὰ τί νὰ πᾶω ὁ Θεός νὰ με σκαρώσῃ, τῆς άρέσουν τὰ γυαλιστερά, κ' άγαπάει από τῶρα τὰ στολίδια· εἶναι φιλάρεσκη—ένα πλάσμα μιὰς γροθιάς εκεί! Εἶδες τῆς ποροῦνες τί μαζεύουνε στῆς φωλιές τους; Έτσι εἶν' ή κασσέλα της! Άς εἶναι καλά ή θειά Ταροίτσα πού τὴν άνοιξε και τάπε άφου και τὰ χρυσόχαρτα από τὰ γλυκά, κάτι μαντήλια χάριτινα κ' άδεια κουτιά—φαντάσου, και τὰ μολυβένια φύλλα από τὰ πούματα τῶν μπουκαλιῶν—ίδια φωλιὰ κουρούνας! Κι' όλα αὐτὰ τὰ τοιμάζει γιὰ τὸ νοικοκυρεῖό της, στὸ χωριό! Μωρὸ πλάσμα άκόμα... Έσύ, σου τῶπα, μακρὰ από τὴν κασσέλα της... Όμως, αν τὴν πιάσουμε νάχη τὸ νόμομα, εἶναι φόβος μὴν τρελλαθῆ, μὴν πεθάνῃ άπ' τὸ κακό της, μὴν πάῃ και πνιγῆ στὸ πηγάδι—τί άλλο χειρότερο; Τ' άκουσε, παιδί μου;

— Τ' άκουσα! εἶπα. Μὰ εἶχα τὸ σκοπό μου ἐγὼ τὸν πονηρό. Άς ήτανε καλά τῆς θειά Ταροίτσας τὰ μαθήματα.

Τὸ παιδί μας γίνηκε καλά· ή μάννα έδειξε πᾶς είχε άποξεχάσῃ τοῦ Κωσταντινάτου τὸ χάσιμο. Μὰ ὡσο αὐτῆ κ' αν ήθελε νὰ κἀνῃ τὴν άδιάφορη, είχε άλλάξῃ ὁ τρόπος της στὴ Χιόνα. Τῆς φερνότανε κάπως ψυχρὰ, ἴσως κ' άδικα καμμιὰ φορὰ. Η Χιόνα πάλι, ή τόσο θαρρετῆ μαζί μας, έτρεμε τῆ ματιά της τῶρα. Γιὰ νὰ τῆς κἀνῃ τὴν καρδιά, σκοτιανόταν από τὴν πολλῆ δουλειά· ὁ ζήλος τῆς κ' ή προθυμιὰ βουνο, μὰ πάει, τοῦ κάκου! Όχι ή μάννα μοναχὰ, ὄχι ή θειά Ταροίτσα, πού φερνόταν άκαρδα στὴ Χιόνα, μὰ κ' ἐγὼ άκόμα εἶχ' άλλάξῃ τὸ φέρσιμ μου· άκόμα κ' ὁ Λιονάκης, με τὸ παχύ του τὸ μυαλάκι, πούτανε παχὺ σάν τὸ στρογγυλό του τὸ κορμί· τέλος ὄλο τὸ σπῆτι, τ' άψυχα και τὰ ζωντανά, τοῦ άέρα τὸ

περθεμα, τὴν άγκαλιάζανε ψυχρὰ, βουβὰ τὴν περιτριγυρίζαν. Τότε και τῆς Χιόνας ή άγάπη, πού διψοῦσε γι' άλλη άγάπη, και πιά δὲν τὴν εἴρισκε κεί πού τῆ ζητοῦσε, άρχισε νὰ στείρεινῃ, νὰ στεγνῶνῃ. Τὸ κορίτσι μαραινόταν, έλυωνε· σάν τὸ τριαντάφυλλο τῆς πρώτης άνοιξης, πού τ' άπαντήσανε βοριάδες, άρχισε νὰ κίτρινοφυλλιάζῃ.

Κανένας μας άμέσως δὲν τὸ πρόσεξε. Μοναχὰ τῆς Χιόνας τ' άφτονα τὰ λόγια και τὰ κελαδίσματα τὰ βρισκαμε συμαζεμένα. Στὸ ύστερο γίνηκε νευρικῆ, φερνότανε κακῆ στὸ Λιονάκη μάλιστα, γιὰ κ' αὐτός, ὁ κοῦκος, τῆς φερνότανε τὸ ἴδιο. Τέλος κ' από μένα ή Χιόνα είχε σηκώση τῆς έγνοιες τῆς διακριτικῆς της και τῆς συνομηλικῆς φιλιῆς της. Όσο γιὰ τῆ θειά Ταροίτσα, μάτια δὲν είχε νὰ τῆ δῆ. Και μοναχὰ στὴ μικρῆ μας τῆ Μαίτσα είχε χαρίση ὄλον τῆς άγάπης της τὸ θησαυρό.

Κάποτε τῆ βρήκαμε γυρτῆ, κλαμένη, άπάνου στὸ παιδί.

— Τί έχεις, τί έπαδες; τῆς εἶπε ή μάννα. Γιὰ, ἔλα πιὸ κοντὰ μου νὰ σὲ δῶ... τί μάτια κόκκινα; Λέγε, τί σουφταίξ; Μοῦ φαίνεται κ' άλλη φορὰ σ' εἶδα κλαμένη.

— Κρυφοκλαίει, εἶπα γᾶ, σὰ νὰ τῆς κάμαμε κακό...

Ὁ Λιονάκης είχε χῶση τὰ μούτρα του μέσ' τὰ δικὰ της, και τὴν κίταξε έτσι από κοντὰ. Τοῦ δωσε μιὰ και πήγε πέρα ή Χιόνα· τούπρεπε. Η θειά Ταροίτσα έλειπε. Τότε μäs έβγαλε δῶ ή μάννα μäs τὰ δυὸ παιδιὰ, και κλειδωσὲ τὴν πόρτα. Σὲ λίγο άκουσα κλάματα δυνατὰ τῆς Χιόνας, κλάματα λυγιστά, δάκρυα πλημμύρες. Εἶχε πέση κατατῆς στῆς μάννας τὴν ποδιά, και τὴν παρακαλοῦσε· ύστερα τᾶμαθα.

— Θέλω νὰ πᾶω στὸ χωριό μου!

Και δὸς του, θρήνοι και θαρμοί. Τὴν άποπῆρε ή μάννα· άνοιξε τὴν πόρτα βροντερῆ και τὴν έστειλε με τ' άναφυλλητὰ και τὰ παράπονά της.

Τὴν άλλη μέρα, και τὴν άλλη τὴν έκραξε ή μάννα και τῆς μίλησε σιγανὰ και τῆ συμβούλεψε γύρευε νὰ τῆς γυρίση τὸ κεφάλι, ν' άφήσῃ τῆ στραβὴν ἰδέα τοῦ χωριού. Άμμῆ δά; Τὸ κορίτσι είχε κολλήσῃ σ' αὐτῆ τὴν ἔλπιδα τὴν καρδιά του. Έγραψε τότε ή μάννα στὸ χωριό, κ' ήρθε ένα γράμμα άπ' τοὺς δικούς της, κ' έλεγε τὸ χωριὸ νὰ μὴν τὸ βάνῃ πιά στὸ νοῦ της, κ' αν άλοφασίση νὰ πατήσῃ εκεί, θὰ βρῆ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιού κλειστῆ, και τέτοια.

Η Χιόνα, ὀρθῆ μπροστὰ στὴ μάννα, είχε άκούση αὐτῆ τὴν πανταχούσα και δὲν έβγαλε άγχα. Και τραβήχτηκε σιωπῆτῆ, με τὰ σφιχτὰ της φρούδια, με τὰ χεῖλη σουφρωτὰ και με τὰ μά-

τια της συνεφιασμένα, κάνοντας τὴν κουφῆ στὴ μάννα πού τὴν έκραξε πίσω νὰ γυρίσῃ. Πήγα από κοντὰ της ἐγὼ και κρυφοκίταξα στὴν πόρτα· μὰ ή Χιόνα με κατάλαβε, και μούδειξε τὴν πλάτη, καθῶς ήτανε σὲ μιὰ καρέκλα καθισμένη. Τὸ βράδυ δὲν έφαγε καθόλου.

Άργὰ, πρὶν πέσω γᾶ νὰ κοιμηθῶ, τῆ θυμῆθηκα τῆ Χιόνα· τῆ λυπήθηκα λιγάκι.

— Τί νὰ γίνεται ή Μωροῦ ή κακομοῖρα; εἶπα θὰ πᾶω νὰ δῶ!

Χωρὶς παπούτσια, πήγα σιγὰ στοῦ μαγειρειού τὴν πόρτα και κρυφαίουσα. Μιὰ κλαψάρικη φωνῆ ξεχώρισα, μονότονη και τραβηγμένη· έσκυφα και κίταξα άπ' τὴν κλειδαριά, δὲν έβλεπα τῆ Χιόνα· αντίκρου ήταν ή μικρῆ κασσέλα της, και μοναχὰ εκεί ξεχώρισα τὴν άκρη άπ' τὸ φουστάνι της. Έτρεξα στὴ μάννα.

— Η Χιόνα κλαίει! τῆς εἶπα· ἔλα ν' άκούσῃς! Σοῦ κιάνεται ή καρδιά... κλαίει σάν άλλοιότιμα. Σήκου, μάννα!

Δὲν είχε πέση άκόμα, κ' ήρθε με τῆς παντοῦφλες της συρτές. Η Χιόνα τίποτα δὲν είχε άκούση· ὄλη ήτανε στὸ κλάμα της δοσμένη. Η μάννα, πολὺ ταραγμένη, είχε βάλῃ τῶνα της χέρι στὴν καρδιά, και μούγγευε με τ' άλλο νὰ μὴν κἀνω θόρυβο· θέλησα στὴν κλειδαριά νὰ σκύψω, και με τράβηξε από κεί με δύναμη, πού μ' έκαμε λίγο νὰ πονέσω. Έκει, νὰ κ' ὁ μπουφος ὁ Λιονάκης, είχε ρθῆ κ' αὐτὸς μισόγγυμος, και στάθηκε μπροστὰ μας και μäs κίταξε με μάτια γουρλωμένα και κοντὰ, μὴν καταλαβαίνοντας τί έτρεχε. Τὸ φῶς άπ' τὸ δικό μου τὸ δωμάτιο έπεφτε στὸ στενὸ και μäs χρωμάτιζε μονόπλευρα τοὺς δυὸ, κ' έρριχνε μιὰ λάμψη κατακόκκινη στὰ χάχια τὰ μούτρα τοῦ Λιονάκη. Δάγκωνα γᾶ τὸ δάχτυλο και τὸν άγριοκίταξα νὰ μὴν κάμῃ καμμιὰ ξυπνάδα και φωνάζῃ.

— Σοῦ! έκανε κ' ή μάννα σιγανὰ. Μοιρολογάει!

Και τῶλεγε τὸ μοιρολόγι ή Χιόνα με τὸ λάρυγγα, με μιὰ φωνῆ βραχνῆ, βαθειὰ κ' άγνωριστῆ. Θάλεγε, μοιρολογοῦσε μιὰ γριὰ ξεπερασμένη. Σ' έσκιαζε ὁ πικρός ήχος τοῦ τραγουδιού, πούμοιαζε πόθου μακρινοῦ προσκάλεσμα άκατέρητο, σούκοβε τὴν καρδιά ή σφαγῆ τοῦ πόνου, πούκρυβε ὁ ήχος αὐτοῦ τοῦ μοιρολογιού:

Η μοῖρα μου ξεκίνησεν από τῆ Δουμπαρδία, στὴν κούνια πού γεννήθηκα νὰ ρθῆ νὰ με μοιράσῃ. Μὰ είχε λυμένα τὰ στυλιὰ ή μάννα στὴν ἀλή μας, κ' άπάνου της χιονοῦσαν σάν άγρια θερία και πέφτει ἐδῶ, και πέφτει ἐκεῖ στοῦ πηγαδιού τὸ γῶρο... Τότε με καταράστηκε χαιρὶ νὰ μὴν κάμω.

— "Ανοιξε, Χιόνα! εἶπε ἡ μάννα μὲ τρεμου-
λιαστή φωνή, πούθελε νὰ τὴν κάμη ὅσο μπο-
ροῦσε μαλακῆ.

Τὰ μάτια τῆς ἦτανε γιομάτα δάκρυα.

— "Ανοιξε, δὲν ἀκούεις; Ἡ μάννα σου μιλεῖ!
εἶπα γώ.

— Δὲν ἀνοίγω! ἀκούστηκε στεγνὴ ἀπὸ μέσα
ἡ φωνὴ τῆς Χιόνας.

Μὲ τραβῆξε ἡ μάννα ἀπὸ τὴν πόρτα.

— "Ανοιξε, παιδί μου! εἶπε πάλι ἡ μάννα.

"Ανοιξε, μὴ φοβάσαι, καὶ τί θέλω νὰ σοῦ πῶ...

Εἶχε βάλῃ δὴ τὴ γλῶσσα τῆς καρδιάς σ' αὐτὰ
τὰ λόγια τῆς.

— "Ὀχι! ἔφρασε βαθεῖα ἡ φωνὴ τῆς Χιόνας.

— Δὲν ἀνοίγεις... κλαίει ἡ μάννα! εἶπε ὁ
μπούφος ὁ Λιονάκης.

Τέλος εἶπε κι' αὐτὸ τὸ παιδί μιά κουβέντα

πούμπρεπε! "Ανοιξε ἡ πόρτα. Μπήκε ἡ μάννα

μέσα, κ' ἐμεῖς ἀπὸ πίσω. Καταγῆς στῆς πλάκας

εἶχε στρώση ἡ Χιόνα γιὰ νὰ κοιμηθῆ, ἐνῶ ἡ

θέση τῆς ἦτανε κοντιὰ στὴ Μαίτσα. Καὶ κοι-

τότανε κειπέρα! δὲ γύρισε οὔτε νὰ μᾶς κινάξῃ.

"Ἀσειστη, ἔβλεπε κατὰ τὴ γωνιά.

— Βλέπει τὴ στόχτη! εἶπε ὁ Λιονάκης.

Τὴν ἔσυρε ἡ μάννα ἀπάνου τῆς, τὴ χάιδεψε

ἀδελή τῆς, τὴ φίλησε, καὶ μὲ τὸ στανιὸ κρατοῦσε

τὰ δάκρυα. Τότε ξέσπασε κ' ἡ Χιόνα ἀρχίζει

κι' ὁ βλάσιος ὁ Λιονάκης, βλέποντας αὐτὰ ἄλλ'

θρήνος καὶ δακρῶδες μεγάλες, καὶ ξύλο ποῦ χρεια-

ζότανε, σ' αὐτὸν καὶ σ' ἐκείνη τὴν κλαψοῦ τὴ

Χιόνα. Ἀφοῦ τέλος πέρασε ἡ πόρτα αὐτὴ ἀπὸ

τὰ κλάματα, τὴ ρώτησε τὴ Χιόνα ἡ μάννα τί

τραγοῦδι ἦταν ἐκεῖνο πούλεγε.

— Τ' ἄμμοιο! εἶπε ἡ Χιόνα.

— Τί ἄμμοιο;

— Τ' ἄμμοιο... εἶμαι γώ τ' ἄμμοιο.

— Ἐλα, σῶπα τώρα! Τί νὰ κάμω; Θὰ σὲ

στείλω στὸ χωριὸ σου!

Γύρισε ἀργὰ τὰ μάτια καὶ τὴν κινάξε τὴ

μάννα ἀμίλητη ἀπὸ μιὰ στιγμή σ' ἄλλη ἄλλαξε

ὄψη. Σὰν κύμα ἔφρευε τὸ αἷμα ἀπ' τὴν καρ-

διά τῆς, κ' ἔφρασε ὡς τ' ἀφτιά τῆς, ὡς νὰ μά-

τια τῆς. Ἀνέβηκε τὸ στήθος τῆς σιγά, κ' ἔπασσε

μ' ἐν' ἀναστέναγμα βαθύτατο. Ἦταν ἐτοιμὴ

νὰ λιγοθυμήσῃ, μὰ κρατήθηκε. Τίποτα δὲν εἶπε.

Ἡ Χιόνα πολεμοῦσε νὰ κρύψῃ τὴ χαρὰ τῆς.

..

Μοῦπε ἡ μάννα τὸ πρῶτ'

— Ἐλα, πάρε χρήματα, παιδί μου, καὶ πῆ-

γαινε μὲ τὴ Χιόνα ν' ἀγοράσετε διὰ τῆς ἀρέσῃ

γιὰ νὰ πάρῃ στὸ χωριό. Θὰ βγῶ κ' ἐγὼ τ' ἀπό-

γιομα, καὶ θὰ τῆς ἀγοράσω κατὶ.

— Ἀλήθεια, θὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ γυρίσῃ στὸ
χωριό; ρώτησα μὴν πιστευόντας ἀκόμα.

— Παρὰ νὰ πεθάνῃ ἀπ' τὸ μαρᾶζι σπῆτι μας,
καλύτερα, παιδί μου... Ἄχ, συλλογίζομαι τὸ
πῶς θὰ κάμουμε μὲ τὴ Μαίτσα μας.

— Ἀφήστε τὴ νὰ πάῃ ἀπὸ κεῖ πούρθε! εἶπε
ἡ θεὰ Ταραίτσα, ξεινισμένη πάντα: δούλες δὲ χα-
θήκανε στὸν κόσμον. Ἀπὸ τὴ μέρα ποῦ σὰς
ἔλειψε τὸ φυλαχτό, ἀπὸ τότε χάλασε αὐτὸ τὸ
ζαλιζόμενο πλάσμα... Ἄς φύγῃ νὰ βρῆτε τὴν
ἡσυχία τοῦ κεφαλιοῦ σας.

— Ὄχι, ἐγὼ δὲ θέλω νὰ φύγῃ! φώναξε ὁ
Λιονάκης ἀπ' τὴν ἀγκωνή του πούμπαιζε.

Εἶχε κι' αὐτὸς τὸ λόγο του, καὶ τὸν ἀφήσαμε
νὰ μαλλώνῃ μὲ τὴ θεὰ Ταραίτσα.

— Τώρα δὲ μένει, παρὰ νὰ ρωτήσουμε καὶ
τὴ Μαίτσα! εἶπε ἡ μάννα. Ἀλλοίμονό μας, καὶ
νὰ τῶξερε!

Πῆρα τὴ Χιόνα καὶ τραβήξαμε κατὰ τ' ὄξω
παζάρι, στὰ Ψιλιὰ. Στὸ χῶμα δὲν πατοῦσε, φτε-
ροῦνιζε ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς. Δὲν ἤξερε τί νὰ
πρωτοφωνίσῃ! εἶχε ζαλιστῆ καὶ παραλόγιαζε.
Τῆς ἔδειχνα γὰ κατὶ χωριάτικα μαντήλια τάχα,
κατὶ κόκκινα παπούτσια, καὶ μοῦ θύμωνε.

— Ἀφ' σε με, μωρ' σὺ, δὲ θέλω τέτοια!

— Δὲ θὰ ξαναβάλῃς τὰ ρούχα τοῦ χωριοῦ σου;

— Ἄμμ' δέ, θὰ τὰ ξαναβάλω γώ!

— Τότε τί θέλεις νὰ ξαναπᾶς στὸ χωριό σου;
Θὰ σὲ γελοῦνε τ' ἄλλα τὰ κορίτσια, ἄμα φορῆς
χωραίτικα.

— Ἄμμ' δέ, θὰ μὲ περγελοῦν ἐμένα! Θὰ μὲ
ζηλεύουν κιόλα!... Θέλω νὰ γυρίσω στὸ χω-
ριό... τελείωσε μ' ἕνα παράπονο σοβαρὸ καὶ
κομικὸ μαζί.

— Μαῖμοῦ, παλιο-Μωροῦ...

— Θὰ σὲ εἶποῦ κ' ἐγὼ...

Τέλος πῆραμε κατὶ παλιο-πραματάκια, ἕνα ψευ-
τικο βραχιόλι, καὶ δαχτυλιδάκια μὲ γυαλόπετρες,
καὶ τέτοια. Μήπως ἤξερε νὰ ψωνίσῃ, τὸ χαζό;

— Καλέ, εἶπε ἡ μάννα, δὲ αὐτὰ ποῦ πῆ-
ρατε δὲν ἀξίζουνε μιὰ πεντάρα! Σὰς γελάσανε.

Δὲν ἔπαιρνες τίποτα καὶ γιὰ τὸ λαιμό, Χιόνα;

"Ἐνα μενταγιόνι...

— Ὄχι, εἶπε ἡ Χιόνα, κ' ἔσκυβε τὸ κεφάλι τῆς.

— Καλὰ ἔκαμες! Νὰ ἴδῃς ἐγὼ τί θὰ σοῦ

δώσω νὰ τὸ βάνῃς στὸ λαιμό, μὲ μιὰ χρυσοῦ

ἀλυσίδα κιόλα! Θὰ κάμῃς τ' ἄλλα κορίτσια τοῦ

χωριοῦ νὰ σκάσουν!

— Πούν' το; ρώτησε ἡ Χιόνα δειλά.

— Ἀφῆσε, καὶ θὰ ἴδῃς, τὴ μέρα ποῦ θὰ φύγῃς...

..

Ἀπ' τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ κελαδοῦσε. Συγ-
κρατητὸ τραγοῦδι, ἀτέλειωτο νανούρισμα, πα-

* ΖΑΠΠΕΙΟΝ *

Κυριακὴ πρῶτ' ὥρα 11 1/2 π. μ.

γινίδι καὶ φίλι τῆς Μαίτσας καὶ κλάματα φτηνά
ποῦ θὰ τὴν ἀφινε. Κι' ἀστραφτε τὸ σπῆτι ἀπὸ
τὴν πόρτα καὶ βροντολογοῦσε ἡ πόρτα τῆς
αὐλῆς ἀπὸ τὸ ἔμπα κ' ἔβγα τῆς. Ἄμμῃ, ἡ μικρὰ
κασσέλα τῆς; Τὴ νύχτα, σὰ γαλήνευε τὸ σπῆτι,
αὐτὴ ἦτανε τῆς Χιόνας ἡ ξεκούραση: τὴν ἀνοίγε,
τὴν ἐκλείνει, δὲκλωνε τὰ πράματα καὶ τὰ ξεδι-
πλωνε. Καὶ σιγοτραγοῦδοῦσε.

Πήγαινα τὴν ἔβλεπα, σὰν πονηρὸ παιδί, ἀπ'
τὴν κλειδαριά. Μοῦχε χαλάση ἡ θεὰ Ταραίτσα
τὸ μυαλό μὲ τὰ κακὰ τῆς λόγια. Μοῦπε νὰ
παραφυλάω τὴ Χιόνα «νὰ μὴ σὲ πιάσῃ ἡ
μάννα, πρόσζε!» Πέρασανε καμπόσες μέρες
ἔτσι. Ἄξαφνα ἔδειξε ἡ Χιόνα κάποια ἀνησυχία.
Τὴ ρώτησα.

— Ἀφ' σε με, μωρ' σὺ! εἶπε... δὲ θὰ μὲ
μαρτυρήσῃς; Νά, ρῶτα τὴν κυρά μου πότε θὰ
μὲ στείλῃ στὸ χωριό... μὴν πῆς πῶς σοῦπα γώ!
Τῆς ἔκαμα τὸ θέλημα ὅσο καλύτερα μπορούσα.

— Νὰ κινάξῃς τὴ δουλειά σου! εἶπε ἡ μάννα.
Αὐτὴ σ' ἔβαλε νὰ μὲ ρωτήσῃς; Εἶναι δυὸ μέρες
ποῦ ξανακίλησε τὸ παιδί μας — αὐτὸ τώρα θὰ
συλλογιστοῦμε; Θὰ τὴ στείλουμε μιὰ μέρα, πρέ-
πει καὶ νὰ βροῦμε δούλα πρῶτα.

Ἡ Μαίτσα ἦτανε πάλι ἀρρωστη: εἶχαμε
φέρῃ καὶ γιὰτὸ. Ἡ μάννα ὄλο μὲ τὸ ἡμερο
φερότανε στὴ Χιόνα ὄλο τῆς παράγγελε νὰ
προσέχῃ τὸ παιδί. Μὰ κῆτα, πρῶτα παράξενο
πρῶτῃ φορᾷ ἡ Χιόνα δέχτηκε ψυχρὰ τῆς Μαί-
τσας τὴν ἀρρώστια: ἀφοῦ κι' ὁ μπούφος ὁ
Λιονάκης θύμωνε μ' αὐτὴ τὴν ἀκαρδία τῆς.
Κ' ἡ θεὰ Ταραίτσα σκόλιαζε.

— Ἀφήστε τὴ νὰ πάῃ νὰ γκοιμιστῆ! ἔλεγε.
Ἀπὸ τότε πούρθε ἔφερε κακὸ ποδαρικό στὸ
σπῆτι.

— Μὴν τὸ λές αὐτό, καὶ κακομελετᾶς! ἔλεγε ἡ
μάννα. Ἐχοῦμε ἀρρωστο... ἄχ, ἀκόμα δὲ θέλει
νὰ ἴδῃ γιὰ αὐτὸ τὸ παιδί!

— Από τότε που του κλέψαν τ' άγιο Κωσταντινάτο του! είπε ή θειά Ταρσίτσα.

— Παρθένα μου, βάλε τὸ χέρι σου! είπε ή μάνα τρομασμένη.

— Ναι, από τότε! πάλι είπε με πείσμα ή θειά Ταρσίτσα.

— Σου είπα, Ταρσίτσα, μην κακομελειάζς!

Εκείνη τή στιγμή έμπαινε ή Χιόνα κοντοστάθηκε ν' άκουση, τάχα αδιάφορη.

— Άκους τί λέει ή θειά Ταρσίτσα; είπε ό Λιονάκης. Άπ' τή μέρα που... τ' άγιο Κωσταντινάτο...

— Θα σου ψαλλιδίσω αυτή τή γλώσσα! είπε ή μάνα.

— Και πώς τὸ λέει τί; είπε ή Χιόνα. Με παρασοκίτισε κι' αυτή!

— Μπά, μπά, γλώσσα! είπε ή θειά Ταρσίτσα. Φύγε από μπροστά μου! Αὐθάδισσα.

— Δεν είμαι γ'ὼ αὐθάδισσα!

— Αὐριο νάσαι έτοιμη να γυρίσης στο χωριό σου! Πήγαινε τώρα! είπε ή μάνα.

* *

Τή νύχτα τὸ παιδί γύρισε στο χειρότερο. Με ξύπνησε ή μάνα.

— Σήκου, παιδί μου, είπε, πήγαινε στο μαγειριό να τήν ξυπνήσης αυτή τή λάμα να ζεστάνη του παιδιού τὸ γιατρικό... να πάρε τὸ πνουκάλι, να μου κάψη κι' ένα κεραμίδι. Ξύπνησε τήνε με τὸ σταυρό! Απόψε δὲ θά κλείσω μάτι με τὸ σαράκι ποῦβαλε στην καρδιά μου αυτή ή Ταρσίτσα. Άχ, τί τραβῶ.

Σηκώθηκα και βγήκα στο στενό μα είδα φῶς στην κλειδαριά. Έσκυφα κι' άκούσθηκα. Ψιλό τραγουδι, μόλις άκουστό, έφθασε ως τ' άφτιά μου. «Φύσα, βοριά, να ζης, να ζῶ, φύσα να πάμε...». Όλο γοργά τσακίσματα έλεγε ή Χιόνα. Η καρδιά της περιβόλι, και τὸ παιδί άρρωστο βαριά... «Έλα να πάμ' εκεί που λές, που κάνουν τὰ πουλιά φωνιές». Κύταξα από τήν τρύπα τὸ κασελάκι άνοιχτό, και στή γωνιά του άκουμπημένο τὸ λυχνάρι. Κ' ή Χιόνα εκεί γονατιστή, είχε άπλώση τὰ καινούρια της φορέματα, τής μάνας δῶρο. Πάνου μεριά στο σκέτασμα είχε βάλη τὸ καπέλλο, ὅστερα τὸ πολκάκι με τήν τραχηλιά, και πιδό κάτω τὸ φουστάνι. Κ' έκαν' έτσι, με τή φαντασία της, έναν άνθρωπο που τὰ φοροῦσε τάχα ήταν ή ίδια αυτή, που με τὸ νου παρῆστανε τὸν εαυτό της. Και βαστούσε με τὸνα χέρι τὸ μικρόν καθρέφτη γυριστόν κατά τὸ εἶδωλό της, και τὸκανε έτσι τάχα να γυαλίζεται, και σ' άλλο... κάτι στρογγυλό, χρυσό, σὰ μενταγιόνι, άστραφτε στο φῶς και τῆπιανε και τ' άκουμποῦσε αυτή συχνά στή θέση, εκεί που

θάταν ὁ λαιμός της, σ' άδειο τ' άνοιγμα του πολκακιού. Και τὸκανε κι' αυτό να καθρεφτίζεται μονάχο του, σὰ νάνοιωθε. Ὑστερα τὸ σήκωνε και τ' άκουμποῦσε στο δικὸ της τὸ λαιμό, κι' έβλεπε στον καθρέφτη κι' αυτή τώρα, να δῆ πῶς τής πηγαίνει. Τὸ υποψιάστηκε... τὸδα καλά! Ἦτανε τὸ Κωσταντινάτο!

Χωρίς να ξεκολλήσω τὸ μάτι από τήν κλειδαριά, χτύπησα στην πόρτα. Έβραλε τὸ χέρι στο στόμα της ή Χιόνα, και τινάχτηκε. Ἐνοιξα και μπήκα δὲν είχε κλειδωμένα τώρα. Δὲν περιμενε κανένα να τή δῆ, μεσάνυχτα περασμένα.

— Τί κάνεις τέτοιαν ὥρα άκοιμητη; τής είπα.

Δὲ μιλούσε ξεφτιγγε τὰ σαγόνια της, και γύριζε άλλοῦ και κύταζε. Είχε κλείση τήν κασέλα, μα τὰ πράματα ήταν δῆσὼ τὰ μισά.

— Δὲ μιλάς; τής είπα πούναι τὰ σπύριτα, και τὸ μπρίκι... φέρε ένα κοντάλι! Κουράθηκες, μαρῆ;

Ἦμουν αδυνατώτερός της στο παιγνίδια μα τώρα μιὰ άλλη δύναμη μοῦδωσε ὁ θυμός, κι' ὁ φόβος ὁ δικός της, σάν κορίτσι πούταν. τής παράλυσε τὰ χέρια. Τήν ἀρπάζω τότε, και τή ρίχνω άπάνου στην κασέλα, και τής άστράφτω μερικῆς στα μάγουλα, και χώνω τὰ δάχτυλα στα δυὸ της τὰ σαγόνια τὰ σφιχτά να τής τὰ σκίσω. Τίποτ' αυτή! Τήν έπιασε πάλι τὸ κακό της σπάραζε σάν ψάρι, μα δὲν έβγαζε μιλιὰ. Τὰ μάτια της άκίνητα. Φοβήθηκα. Τήν άφησα και βγήκα. Πήγα και τάπα όλα στή μάνα. Με κύταξε άλλαη με τὸ δάχτυλο στα χέιλη μοῦκαμε νόημα να σωπαίνω.

* *

Η Χιόνα τίποτα δὲν είπε στή μάνα για τὸ ξύλο, τὸ πρωί. Η Μάιτσα ὄλο και βάραινε. Άπ' τήν άνησυχία και τήν άγρύπνια ή μάνα είχε γίνη άγνωριστή. Με μάτια παραξένα κύταζε τή Χιόνα στα γυρίσματά της μέσ' τὸ σπίτι. Άμα ή Χιόνα τῶνοιωθε, γύριζε τὰ μάτια άλλοῦ. Ένα πρωί ἦουχο, φύλαξε να λείπη ή θειά Ταρσίτσα, και μᾶς έκραξε ὄλους γύρω της ὀρθούς, τή Χιόνα, έμένα, ακόμα και τὸ μπουφο τὸ Λιονάκη. Ἦτανε πολὺ σοβαρή και καλομίλητη ὅσο δὲν ἦτανε ποτέ της.

— Απόψε, παιδιά μου, είπε, είδα εν' άλλοκοτο ὄνειρο. Εκεί που παρακαλοῦσα τήν Παρθένα, άποκοιμήθηκα στην κούνια του παιδιού. Ἦρθε μιὰ γυναίκα μελανόφορη, τρανή, και στάθηκε σιμά μου. Μ' έπιασε από τήν πλάτη, και μου φάνηκε πῶς ξύπνησα ξύπνησα τάχα, κι' έχω ακόμα τήν τρεμούλα πουχα καθῶς άκουσα τή μιλιὰ της: «Να πάρετε τ' άγιο Κωσταντινάτο να τὸ βάλετε στοῦ παιδιού τὸ λαιμό και πάλι... τότε θα γίνη καλά. — Άχ, Κυρά μου, Ἄρχόν-

τισσα, Μαγίστρα μου, είπα γῶ, τὸ Κωσταντινάτο που να τὸ βρω πιά; — Τὸ Κωσταντινάτο είναι στο σπίτι σας, και να τὸ βρῆτε!» (Η μάνα πήρε μιὰ φωνή βαθειά, θέλοντας να παραστήση τής Γυναίκας τή φωνή, που μᾶς έκαμε κι' ανατριχιάσαμε ή Χιόνα είχε χάση τή θεωρία της). Ξύπνησα, μα τώρα αληθινά, και τὸ συλλογιστρια δληνύχτα... Κάπου έχει παραπέση τὸ Κωσταντινάτο, δὲ μπορεί, αλλοιῶς δὲ γίνεται... τῶπε ή Χάρη της! Γι' αυτό σᾶς φώναξα, παιδιά μου, να ψάξετε... και να τὸ βρῆτε! Θα τὸ βρῆτε! Ὅποιος αγαπάει τή Μάιτσα μας και θέλει να τή δῆ καλά και πάλι, αὐτός θα τὸ βρῆ!

— Θα ψάξω γῶ, και θα τὸ βρω! Θα σκάσω στο ὕπνογειο, στο χῶμα! είπε ὁ μπουφος ὁ Λιονάκης.

— Ναι, κι' ὅποιος τὸ βρῆ θα δῆ τί θα του δώσω...

— Έμένα τί θα μου δώσης; ρώτησε ὁ Λιονάκης.

— Ὅποιο από σᾶς τ' άγόρια μπόρεση να τὸ βρῆ — τὸ βλέπετε αὐτὸ τὸ ταλλαράκι;

— Κι' αν τὸ βρῆ αυτή; είπε ὁ Λιονάκης δείχνοντας τή Χιόνα.

— Νά, αὐτὸ τὸ δικλὸ φλουρι τὸ τρύπιο θα τής τὸ δώσω με τή χρυσή τήν αλυσίδα να τὸ βάλη στο λαιμό της τώρα που θα πάη στο χωριό.

— Έγὼ θέλω τὸ τάλλαρο! είπε με τὸ παχὺ τὸ γέλιο του ὁ Λιονάκης ὁ ξευπνος.

Η Χιόνα έφερε μιὰ σαλεμένη ματιὰ, άταχτη, τριγύρω και τραβήχτηκε βουβή, με σκυμμένο τὸ κεφάλι. Η μάνα πάλι έβραλε τὸ δάχτυλο στα χέιλη και με κύταζε άλλαη. Τὸ βράδυ πριν άπ' τὸ φαί είδαμε τή Χιόνα να φέρη τὰ στρωσίδια της στο πλαί της Μάιτσας; είχε σκοπὸ να πέση εκεί. Πιδό άργά τήν πιάσαμε γονατιστή

μπρός τὸ παιδί, κι' άκίνητη σὰ νάνοιανε τήν προσευκή της. Η άγάπη της ή περασμένη είχε γυρίση πάλι στή Μάιτσα!

Τί να τὰ λέω τὰ παρακάτου; Τήν ἄλλη μέρα ή Χιόνα έβραλε κάτι φωνές τρελλές άπ' τὸ ὕπνογειο. Είχε βρῆ τὸ Κωσταντινάτο μέσ' τὸ χῶμα, μπρός στα πόδια του Λιονάκη. Γίνηκε χαρὰ μεγάλη σπίτι, και μόνο ὁ μπουφος ὁ Λιονάκης έκλαιγε πῶς τὸ βρῆκε αὐτός, και σῆχασε άφου τοίμπησε τὸ τάλλαρο. Η θειά Ταρσίτσα έπιανε στα χέρια της τὸ ὄνειρο και δὲν τὸ πίστευε γι' αληθινό: «αὐτὸ είναι τάχα;» Έγὼ τίποτα δὲν έλεγα. Και τὸ παιδί μας τώρα πήγαινε ὄλο και καλύτερα, ὅπως τῶς πῆ και τ' ὄνειρο τής μάνας, αν είχε αληθεια δῆ τέτοιο ὄνειρο... Η Χιόνα είχε πῆ πῶς θα περιμένη πρώτα να γίνη τὸ παιδί καλά, κι' ὅστερα θα φύγη. Κ' έφυγε ή Χιόνα.

Μα σὲ λίγους μῆνες έφθασε ένα γράμμα της γιομάτο άγάπες και φιλιὰ για ὄλους και για τή Μάιτσα χωριστά. Ζητούσε, αν θέλουμε, να ξαναρθῆ στο σπίτι. Η θειά Ταρσίτσα με κάθε τρόπο δὲ μᾶς άφινε μα ξανάρθε ή Χιόνα. Και δὲ μᾶς έφταιζε πιά σὲ τίποτα! Έξῆσε μαζί μας ὡς που άρραβωνιάστηκε, και γύρισε πιά για πάντα στο χωριό της.

Ὅμως ὡς τὸ τέλος είχε μείνη ή ίδια, άνέγγιχη, κλαυθὸ και παιγνιδίστρα. Καμμιά φορὰ τή βάναμε μετς τὰ παιδιά να κλάψη. Τής λέγαμε — Πές μας «τ' άμοιρο» να ζῆς, Χιονίτσα.

Κι' αυτή έτοιμη, στρώνόταν κάτω κι' άρχιζε. Και τὰ δάκρυα τής έρχόντανε μαζί με τὸ τραγουδι. Κ' έκλαιγε αυτή σ' αληθεια, και γελοῦσαμε μετς τὰ παιδιά. Ὅμως για τὸ Κωσταντινάτο πιά κανεις δὲν ξαναμίλησε μπροστά της. Οὔτε ὁ μπουφος ὁ Λιονάκης.

Τέτοια ήταν ή Χιόνα ή ψυχοπαίδα μας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν με φοβίζει τοῦ Βοργιά
και τοῦ Νοτιᾶ ή μαρία,
γιατ' είμαστε άδερφοποιοί,
εγὼ κι' αὐτοί.

Δὲν λογαριάζω καταχνιά,
οὔτε βροχή, οὔτε χιόνια,
και βρίσκω στο σκοτάδι
τὸ σημάδι.

Και φθάνω εκεί που με καλεῖ
άφροστεφανωμένη
ή Νίκη, άπ' τὸ άκρογαλι
που προβάλλει.

Εκεί ναι κι' ὁ τραγουδιστής
που ξαφνικά πυργώνει
και τρόπαια και μνήμα:
τὸ Κύμα.

Μετά τὰ χιόνια, ὁ ἥλιος ἐξέρισεν εἰς τοὺς ξηροὺς κλάδους τῆς ἀμυγδαλιάς τὰ πρῶτα λευκώτατα ἀνθία, καὶ εἰς τὰς γωνίας τῶν ἄκων πλεμυροῦν τὰ κατάροτα ἀπὸ τῶν λευκῶν αὐτῶν πλοῦτον κλαδιά, ἀληθινὴ ἀπόλαυσις τῶν ἀσθῆσεων.

ΤΕΧΝΑΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

[Εἰδικὸς συνεργάτης τῶν «Παναθηναίων» ἀνέλαβε νὰ παρέχη εἰς ἕκαστον φύλλον περίληψιν ὅλης τῆς ἐν Ἐν-
ροῦπῃ καλλιτεχνικῆς κινήσεως. Ἰδιαιτέρως θ' ἀναφέρει ὅλα
τ' ἀναριθμήσιμα ἐπὶ σκηπῆς θεατρικὰ καὶ μουσικὰ ἔργα,
ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκτενεῖς περὶ αὐτῶν κρίσεις].

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ δημοσιευομένου εἰς τὰ «Παναθηναία» διηγήματος «Ἀλητεία» Κνουτ Χάμσον ἐξέδωκε νέον ἔργον, τὴν «Τελευταίαν Χαράν». Οἱ Γερμανοὶ κριτικοὶ δὲν εὐρίσκουν τὸ ἔργον ἀντάξιον τοῦ συγγραψάντος τὸν «Μέγαν Πάνα». Αἱ «Εἰδήσεις τοῦ Ἀμβούργου» γράφουν, ὅτι ὁ Χάμσον, ὅτι εἶχε νὰ εἴπῃ τὸ εἶπε μέχρι τοῦ πεντηκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας του, τὸ ὅποιον ὅμως δὲν ὑπερέβη πρό πολλοῦ.

— Ὁ Γερμανὸς ποιητῆς τοῦ «Jörn Uhl» Γουσταῦ Φρένσεν ἐποίησεν ἐπικὸν ποίημα, ὑπὸ τὸν τίτλον «Μπίσμαρ», περὶ οὗ ἐνθουσιωδῶς γράφει ὁ Πάουλ Σλέντερ, ὁ πρῶτον διευθυντῆς τοῦ «Μπούργ-Τεάτερ» τῆς Βιέννης. Ὁ Σλέντερ κατατάσσει τὸν Φρένσεν εἰς τὴν χορείαν τῶν Ὀμηριδῶν ποιητῶν, ὅπως τὸν Φῶς

διὰ τὴν «Λουίζαν» του καὶ τὴν μετάφρασιν τῶν ἐπῶν τοῦ Ὀμήρου, καὶ τὸν Κλόψοκ διὰ τὴν «Μεσσιάδα» του. Ὁ Φρένσεν, κατ' ὀρθωσεν ἡ ἀναγὰγῃ τὸν Μπίσμαρκ εἰς ὀμηρικὸν ἥρωα. Θέλετε δὲ καὶ δύο στίχους ὡς δείγμα τοῦ ἔπους του; Ἰδοῦ:

*Τίτε σηκώθηκε βαρὺς ὁ Μπίσμαρκ, καὶ τοὺς ὤμους
Οἱ ἄλλοι ἐκινῶν ἐθῆς, κ' ὁ παραγωγὸς τοῦ πόνου
Σταμάτησε, γαίε πολὺ τοὺς εἶχε ἀποπλανήσει.*

— Ὁ Ρουδολφ Χὰνς ἔγραψε δράμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἄνευ Θεοῦ», τὸ ὅποιον ἡ λογοκρισία τῆς Βιέννης δὲν ἐνέκρινε πρὸς παράστασιν. Ἐναγκάσθη λοιπὸν ὁ ποιητῆς νὰ τὸ δώσῃ ἀπὸ τῆς σκηπῆς τοῦ γερμανικοῦ θεάτρου τοῦ Ἀμβούργου. Τὸ ἔργον ἐξελίσσεται εἰς τὴν Δαλματίαν κατὰ τὸ 1869. Μία μητέρα, χωρὶς πίστιν καὶ Θεόν, χάνει τὸ παιδί της, «ὅπερ εἶνε τὸ τραγικώτερον γεγονός εἰς τὸν κόσμον» λέγει ὁ ποιητῆς. Ἀπ' αὐτὴν τὴν φρικώδη κατάστασιν ἀπαλλάσσεται ἡ μητέρα διὰ μιᾶς ἥρωικῆς θυσίας. Τὸ κοινὸν ὑπεδέχθη τὸ ἔργον μὲ ψυχρότητα.

— Μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Λεμβέργης ὑπὸ τῶν Ρώσων τὸ πολωνικὸν θέατρον, ὅπερ θεωρεῖται τὸ πρῶτιστον τῆς αὐστριακῆς Πολωνίας, μετώκησεν εἰς Βιέννην, τὴν ὁποίαν ἄλλως ἐπλημύρησαν καὶ φυγάδες Πολωνοί. Τὸ πολωνικὸν θέατρον ἐγκατεστάθη εἰς τὸ θέατρον τῆς «Νέας Βιεννέζικης Σκηπῆς», ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐδίδαξεν ἤδη καὶ τὸ πρῶτον πολωνικὸν ἔργον, τὴν σατυρικὴν κωμῆδιαν «Ἡ ἠθικὴ τῆς κυρίας Ντούλσκα», τοῦ Πολωνοῦ συγγραφέως Γαβριέλε Τζαπόσκα. Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τῆς Βιέννης ἡ ἐκεῖ Νομαρχία ἀπηγόρευσε τὰς παραστάσεις εἰς Πολωνικὴν γλῶσσαν, «διότι δὲν θεωρεῖ ταύτην ἀναγκαίαν διὰ τὸ κοινὸν τῆς Βιέννης!»

— Ὁ μέγας πιανίστας Ἐμίλ Σάουερ διεδέχθη ὀριστικῶς τὸν ἀλησμόνητον καὶ ἐν Ἀθήναις καλλιτέχνην Γκοντόφσκη εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Μάιστερ Σιούλε (Σχολῆς τῶν ἀριστοτεχνῶν) τῆς Βιέννης. Ὁ Σάουερ μὲ τὸν Μπουζόνι εἶνε ἰδρυταὶ τοῦ ἀνωτάτου αὐτοῦ ἐν Ἐδρῶπῃ ἴνστιτούτου διὰ τὸ πιάνο καὶ τὸ βιολίον. Ὁ Μπουζόνι δίδει τῶρα συναυλίας εἰς τὸ Βερολίνον καὶ ὁ Γκοντόφσκη εἰς τὸ Σικάγον τῆς Ἀμερικῆς.

— Εἰς τὴν Χάγην διοργανοῦνται ἐκθεσεῖς Ὀλλανδῶν ζωγράφων, ἧτις ἀνοίγει κατ' αὐτὰς καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ ἐκτεθῶσιν ἐπιτελῶς νέα ἔργα. Ἡ Βασίλισσα Βιλελμίνη ἐδέχθη νὰ τεθῇ ἡ ἐκθεσις ὑπὸ τὴν προστασίαν Της. Αἱ εἰσπράξεις θὰ διατεθοῦν ὑπὲρ τοῦ «Κομιτάτου τῆς Ἀλληλοβοηθείας» τῶν ζωγράφων, καὶ 10% θὰ δοθῶσιν εἰς τὸ Ταμεῖον τῶν εἰκαστικῶν Τεχνῶν.

— Εἰς τὰς γερμανικὰς καὶ αὐστριακὰς ἐφημερίδας μέγας λόγος γίνεται περὶ ἐνὸς δραματικοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου Ρώσου οικονομολόγου καὶ πολιτικοῦ κόμητος Βίττε, φέροντος τὸν τίτλον «Ὁ Μέγας ἀνὴρ». Εἶνε τρίπρακτον δράμα καὶ στρέφεται κατὰ τῶν Ρώσων εὐγενῶν καὶ τῶν κεφαλαιούχων, οἵτινες ἀπομιμῶσι τὸν οικονομικὸν πλοῦτον τῆς Ρωσίας. Μεταφρασθὲν γερμανιστὶ θὰ παιχθῇ ἀπὸ τῆς σκηπῆς ἐνὸς Βιενναίου θεάτρου.

— Εἰς τὸ Βερολίνον τὰ διάφορα θέατρα κατήνησαν μονοπάλιον, περιέχονται δηλαδὴ τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο εἰς χεῖρας δλίγων μόνον θεατρωνῶν. Οὕτως ὁ πρωτοτυπώτερος καὶ ριζοσπαστικώτερος Ράινχαρτ ἔχει ἤδη δύο θέατρα, οἱ Μάινχαρτ καὶ Μπερνάουερ ἔχουν τρία θέατρα καὶ ὁ Βίκτωρ Μπαρνάφσκυ, ὅστις εἶχε τὸ θέατρον τοῦ Λέσιγκ, ἔχει τῶρα καὶ δεύτερον: «τὸ θέατρον τῶν Γερμανῶν καλλιτεχνῶν».

— Ἐν Μονάχῃ ἐπαίχθη μία Τριλογία τοῦ Θεοδώρου Βούντ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Παιδαρχία», παρμένη ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ στρατιώτου καὶ

διαιρουμένη εἰς τρία μέρη, τὴν «Κρίσιν», τὴν «Ἐξοδον» καὶ τὸν «Ἡττημένον». Ἐπιτυχία σχετικῇ. Ὁ συγγραφεὺς εἶνε ἀνώτερος ἀξιώματικῶς.

— Εἰς τὸ θέατρον Λέσιγκ τοῦ Βερολίνου παιζεται λίαν ἐπιτυχῶς τὸ νέον ἔργον τοῦ Λουδβίχ Φούλδα «Νεανικοὶ Φίλοι».

— Ὁ μέγας Ἰσπανὸς πιανίστας Σεγκούνδος Παγκές ἀπὸ τὴν Βαρκελώνη κἀνει καλλιτεχνικὴν περιοδείαν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς πρωτεύουσας καὶ παρ' ὅλον τὸν πόλεμον δίδει συναυλίας κλασσικῶν ἔργων μὲ πλήρεις τὰς αἰθούσας πάντοτε. Εἰς τὸ Βερολίνον ἔδωκε τὴν Σονάταν D—Dur τῶν Σκαρλάττι—Σάουερ μὲ καταπληκτικὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ Ἀλέξανδρος Σκαρλάττι ἔζησε κατὰ τὸ 1600 καὶ θεωρεῖται ἰδρυτῆς τῆς Νεοπολιτανικῆς μουσικῆς Σχολῆς εἰς τὸ μελόδραμα. Ὁ δὲ υἱὸς του Δομένικος Σκαρλάττι εἶνε μέγας μεταρρυθμιστῆς τοῦ πιάνο.

— Εἰς τὸ Βερολίνον αἱ Κυρίαὶ τῆς ἀριστοκρατίας ἠνοῖξαν τὰ σαλόνια τῶν — 30 μέχρι τοῦδε—δι' ἄσματα καὶ διαλέξεις ὑπὲρ τῶν ἀπάρων καλλιτεχνῶν, μουσικῶν, ἀοιδῶν, ἡθοποιῶν καὶ λοιπῶν, ὅσοι ἔνεκα τοῦ πολέμου στεροῦνται ἐργασίας, καὶ ἐπομένως τῶν μέσων τοῦ ζῆν. Ἡ εἰσοδος ἐπιτρέπεται ἀντὶ τιμῆματος ἐνὸς μάρκου, εἴτε μηνιαίως 3—5 μάρκων. Ἰδρυσαν δὲ καὶ ἰδιαίτερον ὑπὲρ αὐτῶν συσσίτιον (Künstlerküche) δι' ἀνεπιτυγμένους ἀνθρώπους ἀντὶ 10—12 πρῶϊνχ τὴν μερίδα φαγητοῦ.

— Καταπληκτικὴ εἶνε, παρ' ὅλον τὸν πόλεμον, ἡ καλλιτεχνικὴ καὶ ἰδιαίτερος ἡ θεατρικὴ κίνησις τῆς Βιέννης. Παραθέτομεν κατωτέρω δλίγας λέξεις περὶ τῶν ἀναβασιθῆτων ἐπὶ τῆς σκηπῆς νέων ἔργων κατὰ τὴν ἐφετεινὴν περιόδον.

— Ὁ Βιεννέζος μουσικὸς Ὁσκαρ Σιρόους, ὁ συνθέτης τοῦ «Βάλτζερ-τράουμ», συνέθεσε δύο νέας ὀπερέττας, μίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Γύρφ στὴν ἀγάπη», ἡ ὁποία ἐπαίχθη κατ' ὄλην τὴν ἐφετεινὴν θεατρικὴν περιόδον καὶ ἀριθμεί τὴν 75^{ην} παράστασιν, καὶ ἄλλην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ὠραία ἀγνωστος», ἧτις ἀνεβιβάσθη τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα ἀπὸ τῆς σκηπῆς τοῦ Βιενναίου «Καρλ-Τεάτερ» καὶ ἔσχε καταπληκτικὴν ἐπιτυχίαν. Τὸ λιμπρέττο ἔγραψαν οἱ Λεοπόλδος Γιάκοψον καὶ Λεῶν Στάιν.

— Ὁ Χέρμαν Μπάρ ἔγραψε νέαν κωμῆδιαν ὑπὸ τὸν παράδοξον τίτλον «Ὁ φαειρὸς σαπουνιστῆς». Παυχθεῖσα εἰς τὸ ἀλλικὸν θέατρον τῆς Στουτγάρδης δὲν ἤρесе, διότι ἡ ὑπόθεσις ἐξήχθη ἐκ τῆς ἐπιστρατεύσεως, καὶ ὁ ποιητῆς ἠθέλησε, κατὰ τοὺς κριτικούς, νὰ καλυφθῇ ὑπὸ τὴν ἐθνικὴν τῶν Γερμανῶν σημαίαν, δημιουργήσας ἔργον μέτριον.

— Ο δυνατώτερος εκ των ζώντων λυρικών της Αυστρίας. Αντώνιος Βίλγκαν, οστις είχε γράψει μέχρι τούδε και πολλά μικρά δραματικά έργα, έγραψε ενδεκάτοξ και πεντάπρακτον δράμα υπό τον τίτλον «Πενία», τὸ ὁποῖον, ἀναβιβασθέν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ «Γερμανικοῦ Λαϊκοῦ Θεάτρου» τῆς Βιέννης, εἶχε μεγάλην φιλολογικὴν ἐπιτυχίαν.

— Μεγάλην ἐπιτυχίαν εἶχεν εἰς τὴν Βιέννην, διδασθὲν ἀπὸ τῆς σκηνῆς «Τοῦ Θεάτρου τῆς Πόλεως», μία τρίπρακτος κωμῳδία «Ὁ κύριος Βαρώνος», τῶν κ. Αὐγούστου Νάινχαρτ καὶ Φρίτζ Λαίνερτ.

— Καὶ ἄλλην νέαν ὑπερέτταν ἤκουσαν κατ' αὐτὰς οἱ Βιεννέζοι ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ «Μπούργερ-Τεάτρο» μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν «Τὰ τρία γυναικάρια γιὰ δαίτημα», μὲ μουσικὴν τοῦ Φραντς Βέρτερ.

— Ἐν πολὺ αἰσθηματικὸν ἔργον μὲ ἄσματα καὶ χοροὺς καὶ μουσικὴν τοῦ Ρουδόλφου Μπαρόν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ πατέρας πάγει στὸν πόλεμον», ἐπαίχθη εἰς τὴν Βιέννην διὰ μικρὰ παιδιά, ὅπως ἢ παρ' ἡμῖν παραστάσις ἐν τῷ Βασιλικῷ θεάτρῳ ὑπὲρ τοῦ σωματεῖου τῆς Ἁγίας Φιλοθέης. Τὸ «Γιοζεφταῖδιτερ-Τεάτρο» τῆς Βιέννης εἶχε κατακλυσθῆ ὑπὸ χαριτωμένων μικρῶν, τοὺς ὁποῖους συνώδευσαν καὶ αἱ κόνφεραντὰι των. Τὸ ἔργον ἐπαίχθη ἐπίσης ὑπὸ παιδῶν καὶ ἐγραφε ὑπὸ τῶν Ἄρτουρ Γκόττλ καὶ Ἐρνστ Χόλτερ.

— Εἰς τὸ Λαϊκὸν θέατρον τῆς Βιέννης ἐπαίχθη μετ' ἐπιτυχίας νέα τετράπρακτος κωμῳδία τῶν Ἀλμπρεχτ Κέμ καὶ Μαργτὲν Φρεζέε ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὅταν ἐνδύθηκα ἀεροναυτικά».

— Ἄλλη κωμῳδία ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ «Γερμανικοῦ θεάτρου» τῆς Βιέννης ἐπαίχθη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα «Ὁ Γάμος τῆς Χέριτας».

— Ὁ δυνατώτερος ἀπὸ τοὺς νεωτέρους Αὐστριακοὺς δραματούργους Κάρολος Σιαίνχερ, ὁ ποιητὴς τῆς «Πίστεις καὶ Πατρίδος», ἀπεπεράτωσε νέον πεντάπρακτον δράμα «Ὁ Θεληκὸς Διάβολος», τὸ ὁποῖον θὰ παιχθῆ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Βιενναίου Καισαροβασιλικῆ «Μπουργεάτερ».

— Ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἰδίου θεάτρου ἐδιδάχθη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἡ τετράπρακτος κωμῳδία τοῦ γνωστοῦ καὶ εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν Γερμανοῦ ποιητοῦ Ἐρνστ Χάρτν — γαμβροῦ τοῦ κ. Ἐσλιν — ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχιρὴν καὶ Γερτρούδη». Ἡ ὑπόθεσις ἀναφέρεται εἰς τὴν παράδοσιν τοῦ Σταυροφόρου φόν Γκλάιχερ, ὅστις, ἐπιστρέψας ἐξ Ἀνατολῆς, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄλλην σύζυγον, τὴν Ὀθωμανίδα Σχιρὴν, τὴν ὁποῖαν ἐδέχθη καὶ ἐξήσεν ἄνευ ζηλοτυτίας εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον ἢ πρῶτη σύζυγός του Γερτρούδη. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἔγραψεν ἔργον ὁμοίας περιήτου ὑποθέσεως ὁ Μουσαῖος.

— Εἰς τὸ «Τεάτρο ἀν-νέο-Βιν» τῆς Βιέννης ἐπαίχθη νέα ὑπερέττα «Ἡ Ὁραία Σουηδὴ» τοῦ Βίντερμπεργ. Τὸν κύριον ῥόλον παίζει ἡ πρῶτη σουμπρέττα τῆς Βιέννης, δεσποινὶς Κάρτους. Ἐπιτυχία μεγάλη.

— Μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν παίζεται εἰς τὸ «Γιόχαν-Στράους-Τεάτρο» τῆς Βιέννης ἡ νέα ὑπερέττα τοῦ Λέο Ἄσικε ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὶ δὲν κάμνει κανεὶς γιὰ τὴν ἀγάπην». Τὸ λιμπρέττο εἶχε γράψει ὁ Φέλιξ Νταϊρμαν.

Α. ΑΣΤΕΡΗΣ

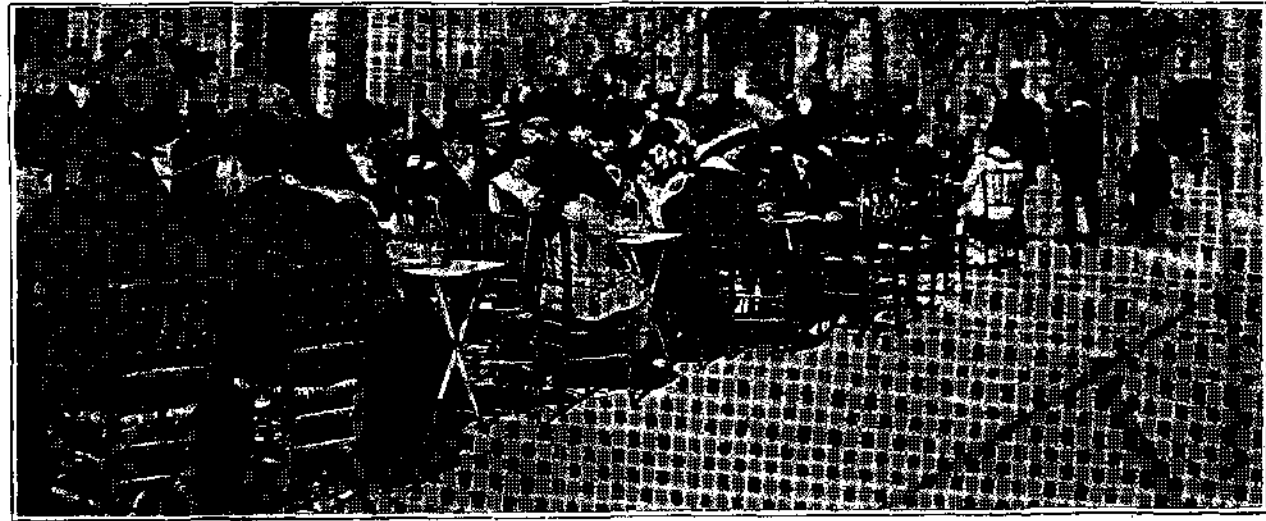

ΚΑΘΑΡΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Καθαρὴ Δευτέρα—ξαναέρνω πάλι
μεσ' στήν ἀγκαλιά σου ποῦ ἔβησα ἑσπῆ
κ' ὅποτε ἀπ' το γλέντι κ' ἐπιπ' ἀπ' τῆ ζάλη
ξαναρχίζω πάλι τὴ σαρακοστή.

Προσευχὴ καὶ νήστεια θάχω πρῶτὸ βράδυ
αὐ θεομὴ κρυμμένος πάλιν ἀγκαλιά
καὶ μονάχ' ἂν τήχη μέσα σὸ σνοτάδι
θὰ φιλῶ—γιὰ νήστεια—τὴ μικρὴ σου ἔληψ.

ΟΡΕΣΙΒΙΟΣ

* ΤΑ ΔΑΡΔΑΝΕΛΛΙΑ *

* ΕΙΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΚΗ *

ΜΟΛΙΣ ΕΚΑΝΑΝ ΦΤΕΡΑ

Τὰ ἄστρα σὰ νὰ τὴν κυττάζανε συμπαθητικὰ τῆς φάνης, ποῦ βγήκε σὸ παράθυρο. Κάτι σὰν πέπλο ἀκλωμένο ἦτανε στὸν οὐρανὸ καὶ κοντὰ, γύρω-γύρω, ἄστρα, ἄστρα πολλὰ, πληθος, ἀστράφτανε, ἀλλάζανε χρώματα.

Μυρουδιά χόρτου, ἀνθέων ἦρθε δυνατὴ καὶ ἡ καρδιά της ἐγέμισε ἀπὸ κάποια χαρὰ, ποῦ ὄταν τὴν ζήτησε, ζήτησε νὰ δῆ γιατί χαίροταν, δὲν τὴν βρήκε. Πρόσεξε ἔπειτα στὴ βουή τῆς θάλασσας, ποῦ εἶχε γίνει πολὺ δυνατὴ, ἕνας κρότος ἀδιάκοπος, τρομερὸς, ἕνας θόρυβος καταχθόνιος σὰν φωνές, κλάψιμο καὶ βλαστημίες κολασμένων... Τὰ ὄργανα ξαναρχίσανε σὸ διπλανὸ μαγαζι.

Ὁ κρότος τῆς πόρτας τὴν ἔκανε νὰ κλείσῃ τὸ παράθυρο. Ἄκουσε τὸ βαρὺ καὶ ἀργὸ βῆμα τοῦ ἀνδρός της. Καί, σὲ ὄχι πολὺ, τὸν εἶδε νὰ μπαίνη.

— Καλὴ ἑσπέρα!.. τῆς εἶπε.

Ἄφησε ἕνα δέμα, ποῦ κρατοῦσε, σὲ μιὰ καρέκλα.

— Ἄ!.. ἔτοιμο εἶ;.. τὴν ρώτησε τρίβοντας τὰ χέρια του.

— Οὐ!.. Μὰ ὁ Κωστής;..

— Θάρθη!.. Κέπου ὁδὸ κοντὰ στάθηκε καὶ ἔπιασε κουβέντα!.. Ἄς φάμε μεῖς τώρα!.. Αὐτὸς μπορεῖ νὰργήσῃ λίγο!

Ἡ γερὰ του πήρε τὸ δέμα καὶ μπῆκε σὸ μαγερεῖο. Αὐτὸς περπατοῦσε πάνω, κάτω, νευρικός. Τὰ ὄργανα, ποῦ παίζανε, τὸν ἔκαναν νὰ

σταθῆ σὸ παράθυρο. Ὑστερα ἀναστéναξε καὶ κούνησε τὸ κεφάλι.

— Μὰ, δὲ μούπες!.. ρώτησε τὸν Ταράμη ἂν εἶδε τὰ παιδιά;.. ἄκουσε τὴ γυναῖκά του νὰ τοῦ λῆ καὶ τὴν εἶδε νὰ ἔρχεται μὲ πιᾶτα σὸ χέρι.

— Νὰ ρωτήσω τί;.. τῆς εἶπε σουφρώνοντας τὰ φρύδια του.

— Νὰ ρωτήσης τί!.. Γιὰ τὰ παιδιά σου νὰ ρωτήσης!.. Γιὰ ποιόνα ἄλλο;.. Κ' ἔχουμε ἄλλο;.. Τὶ νὰ κίνουνε, ζῶνε, πέθαναν;.. Δὲ ρώτησες;..

Ἐίχε σταθῆ μὲ τὰ πιᾶτα κοντὰ σὸ τραπέζι.

Ὁ γέρο Γαρόμπης κύτταξε ἔξω, τὸ σνοτάδι.

— Μὰ δὲ μάπαντᾶς;.. τοῦ εἶπε ἡ γυναῖκα του.

— Καὶ τί νὰ σοῦ πῶ;.. τὴν ρώτησε αὐτὸς κυττάζοντάς τιν.

— Πάλι!.. Βοὲ χριστιανέ μου, ἂν ρώτησες γιὰ τὰ παιδιά σου τὸν Ταράμη!..

— Δὲ ρώτησα τίποτα!..

— Καὶ τὸ πρῶτὸ τὸση ὥρα τί λέγατε;

— Ὅ,τι θέλαμε!..

— Ἄλλο τοῦτο! ἔκανε αὐτὴ μὲ τίνιγμα τῶν χειρῶν.

Ἡ ματιὰ της, καθὼς κατέβηκε, ἔπεσε στὰ πιᾶτα, ποῦ κρατοῦσε καὶ τᾶφησε σὸ τραπέζι.

— Μὰ αὐτὸ εἶπε!.. μουρμούρισε.

— Γιατί;.. Τί; Ἐγὼ νὰ ρωτήσω γιαντούς;.. Μὰ γιατί μὲ πήρες; Γιὰ ξόανο, γιὰ ζῶο;.. ἔ;.. Πέμου;.. Στὸ διάολο νὰ πάνε, στὸν ἀγύριστο!..

— Έλα Χριστέ και Παναγιά μου! Στὸν ἀνεμὸ τὰ λόγια του, στὸν ἀνεμὸ!..

— Στὸν ἀνεμὸ τὰ λόγια του! Εἶπε και ὁ Γαρουμπῆς περιγελαστικά.

Ἡ γρηά του κουνούσε τὸ κεφάλι κυττάζοντάς τον. Αὐτὸς πάλι κύτταξε ἔξω.

— Δοιπὸν; ἄκουσε τὴ γρηά του νὰ τοῦ λέη. Τίποτα, τίποτα δὲν τὸν ρώτησες; Σὲ βίασαζε ἡ ψυχὴ νὰ μὴ ρωτήσης;.. Αὐτὸς δὲ σοῦ 'πε, δὲ σοῦ ἔκανε λόγο;..

— Βρὲ μὲ ξεφορτώνεσαι σὺ και τὰ παιδιὰ σου; Πᾶς νὰ μὲ ξεφορτωθῆς;.. Νὰ μάφήσης ἡσυχὸ, ἡσυχὸ;.. "Ε;.. Κατάλαβες ὅτι τὸ παράκανας; Ποῦ νὰ πάρη ὁ Σατανᾶς!.. Μὰ, μὰ, μὰ... Θὰ μὲ σκάσης σὺ και τὰ παιδιὰ σου!.. Οὔτε νὰ φάω ἡσυχὰ λίγο ψωμί, λίγο φαρμάκι μπορῶ!.. "Ω διάβολε!.. Και γιατί ὅλα αὐτὰ; Γιατί θέλει και καλὰ και σώνει ἐκεῖ!.. νὰ ρωτῶ γιὰ ἀνθρώπους, ποῦ δὲ θέλω νὰ ξέρω πιά!.. Δὲ θέλω οὔτε νὰκούσω!.. Και μὴ δὲν ἔχω δίκαιο;.. Δίκαιο δὲν ἔχω;.. "Ω!.. Μὰ γιὰ πὲς μου, βρὲ ἀδελφέ!

Ἐδῶ ὁ Γαρουμπῆς στράφηκε δίπλα του, σὲνα ντουλαπὶ ξυλένιο, ψηλό, σὰ νὰ τᾶλεγε σ'αὐτό.

— ... και ποιὸς δὲ θᾶκανε ὅπως ἐγὼ;.. Ποιὸς;.. Αὐτοὶ δταν φύγανε μὲ ρωτήσανε;.. "Οχι!.. Ρωτοῦνε κεῖ τί κάνω γὼ;.. "Οχι!.. Μοῦ γράφουνε ποτέ;.. "Οχι!.. Στὴν ἀρχὴ λίγες φορὲς και ἔπειτα τίποτα!.. "Ἄλλοι παντροσευτήκανε, χωρὶς οὔτε γιὰ τὸν τύπο να μὲ ρωτήσουνε, κάνανε παιδιὰ, σπῆτι δικὸ τους και οὔτε ρωτοῦνε γιὰ μᾶς... ἂν ζοῦμε, ἂν ὑπάρχομε!.. Μᾶς ξεγράψανε δηλαδή!.. Κ' ἐγὼ νὰ ρωτῶ;.. Στὸ διάσλο νὰ πᾶνε ὅλα και ἀκόμα πιὸ μακρυνά!.. Κανένα δὲ θέλω νὰ δῶ, κανένα!.. Ποῦ καταραμένη νᾶνε ἡ ὥρα ποῦ γεννηθήκανε!..

— "Οχι, ὄχι!.. Μὴν τᾶκοῦς, Θεὲ μου, μὴν τᾶκοῦς!.. Καλὴ ὥρα νᾶνε ποῦ γεννηθήκανε, εὐλογημένη νᾶνε, εὐλογημένη!.. ἔκανε ἡ γρηά Γαρουμπῆ μὲ τὸ νοῦ της.

Αὐτὸς εἶχε γυρίσει και κύτταξε πάλι ἔξω. Εἶδε μιὰ φωτεινὴ γραμμὴ νὰ σχίζη τὸ σκοτάδι, νὰ ἀφίγη μιὰ λάμψη μεγάλη σὰν πυροτέχνημα και νὰ χάνεται.

— Σημεῖο εἶνε!.. εἶπε μὲ τὸ νοῦ του.

— "Ὅλα σωστά εἶνε, σωστά!.. Ἄλλὰ τί νὰ κάνομε;.. "Ἄς λάμψη ὁ ἥλιος και ἄς λάμψη στὰ βουνά!.. ἄκουσε τὴ γυναῖκά του νὰ λέη.

Κούνησε τὸ κεφάλι και στράφηκε λίγο.

— Μωρὲ τί νὰ σου κάνω!.. "Ἐπρεπε δταν ἦρθε κείνος ὁ προκομμένος σου, ὁ μεγάλος, βρώμκος, ψειριάρης, νὰ μὴν τᾶνοίξω τὴν πόρτα!..

— Ποιὸς εἶσαι;— Τὸ παιδί σου!.. — Δὲν ἔχω κανένα παιδί, τράβα τὸν ἀραμπᾶ σου!.. Νά, ἔτσι ἔπρεπε νὰ κάνω!.. Πᾶει ὅμως τώρα, πᾶει!.. Τὸν πάλη ἀνθρώπο!.. "Οχι, λέει, νὰ τοῦ ἀνοίξω τὴν πόρτα, νὰ πιάσω νὰ τὸν ἀλλάξω ὄλον, γιατί ἦτανε γεμάτος ψεῖρα, νὰ τοῦ δώσω τὴς φανέλλες μου, τὴς κάλτσες μου, νὰ τοῦ κάνω ρούχα, παπούτσι, και ὑστερὰ;.. ὕστερὰ, ἄμα βρήκε πάλι λεπτὰ, νὰ τὰ λησμονήση ὅλα και νὰ πάρη δρόμο!.. Στὸ διάσλο νὰ πᾶη, στὸ διάσλο!..

— Θεὲ, βοήθα τους!.. Μὴν τᾶκοῦς, μὴν τᾶκοῦς, στὸ θυμὸ του τὸ λέει!.. ἔκανε ἡ γρηά Γαρουμπῆ μὲ τὸ νοῦ της.

"Ἐμεινε, γιὰ λίγο, μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι, ἔπειτα κινήθηκε, ἀφίνοντας στεναγμὸ, νὰ φύγη, ἄλλ' ὁ γέρος της πάλι μίλησε στρέφοντας καλὰ σ'αὐτή:

— "Ἄχ! Τί νὰ σοῦ κάνω, εἶπε πίνοντας τὸ σαγόνι του, και ἤξερα 'γὼ τί θέλανε αὐτοὶ!..

— Και τί νὰ θέλανε, γέρο μου, και τί νὰ τοὺς ἔκανες;..

— "Ἤξερα 'γὼ!.. Ἐγὼ ὅμως φταῖω τώρα ποῦ δὲ δίνω μιὰ νὰ πετάξω αὐτὲς τὴς παληοκαρέκλες, ποῦ κάθε μέρα μοῦ κουβαλᾶς στὸ τραπέζι!.. Νὰ μὴ χαθῆ ἡ θεσοῦλα τους!.. Τὰ περιμένομε τὰ παιδιὰμα μας!.. Κουτή!.. ἔ, κουτή!.. Αὐτοὶ, δὲ ρωτᾶς, σοῦχομε καρέκλα ἔτοιμη στὸ τραπέζι τους;.. Οὔτε σαμνάκι δὲ θὰ σοῦχομε!.. Ποιὸς σὲ συλλογιέται!.. "Ἀφοῦ τοὺς γράφεις και δὲ σοῦ γράφουνε!.. Τί ἄλλο θέλεις;.. Και νὰ πῆς πὼς δὲν ἔχουνε; Πὼς δυστυχοῦνε;.. "Ἐχουνε και παραέχουνε!.. Νά, νά, ἀφοῦ θέλεις νὰ μάθης!.. Νά, ρώτησα τὸν Ταράμη, τὸν ρώτησα!.. Και αὐτὸς τὰ ἴδια μοῦπε!.. Εἶνε ὄλοι καλὰ και βγάζουνε λεπτὰ και λεπτὰ!.. Ἐχουν κάνει πλούτη!.. Κατάλαβες;.. Μὰ ποιὸς ρωτᾶ γιὰ μᾶς;.. Ποιὸς;..

"Ἐπαψε και γύρισε λίγο τὸ κεφάλι, κουνώντας το ελαφρὰ, και φάνηκε σὰ νὰ ἀεροαζότανε τὴ βοῦή της θάλασσας, ποῦ εἶχε ὑψωθῆ τρομαχτικά, ἢ τὴ φωνὴ τῶν ὀργάνων, ποῦ θαμπὰ ξεχωρίζανε μέσα σ'αὐτή.

— Και τ' ἄλλο!.. Θὰ στὸ πῶ κι' αὐτό, γιὰ νὰ μὴ σοῦ ἔρθη ξαφνικά!.. Εἶπε ἀπλώνοντας τὸ χεῖρι του. Και αὐτὸς, ὁ Κωστής σου, κι' αὐτὸς θὰ φύγη!.. Τᾶμαθα σήμερα!.. Ναι, ναι θὰ φύγη!.. Ἐκανε φτερά κι' αὐτὸς!..

Gabriele d'Annunzio